b&w-voorstel

GEMEENTE WEERT

Afdeling	: Onderwijs, Cultuur, Sport & Welzijn	B&W-voorstel: BW-009515
Naam opsteller voorstel	: Tasim, Ümügül (575 898)	Zaaknummer JOIN: Z/16/019962
Portefeuillehouder	: H.A. (Harrie) Litjens	Publicatie: Openbaar

Onderwerp

Beleids- en actieplan opvang en integratie van vergunninghouders

Voorstel

1. De Raad voorstellen het 'Beleids-actieplan opvang en integratie van vergunninghouders in Weert 2016-2017' vast te stellen.
2. Vooruitlopend op het raadsbesluit de formatie van de afdeling Werk, Inkomen en Zorg (WIZ) tijdelijk uit te breiden met 2 fte voor de uitvoering van het bijgevoegde beleids- en actieplan.
3. In te stemmen met de bijgevoegde (concept) raadsinformatiebrief.

Inleiding

Zie voor de toelichting het bijgevoegde raadsvoorstel.

Beoogd effect/doel

Zie bijgevoegde raadsvoorstel.

Argumenten

2.1 Tijdelijke uitbreiding is noodzakelijk

De huidige formatie bij de afdeling WIZ is te krap om de verhoogde instroom van vergunninghouders op te vangen. De formatie is gebaseerd op 50 vergunninghouders. De taakstelling voor 2016 is vastgesteld op 130 personen. In 2015 heeft uw college ingestemd met een uitbreiding van 12 uur. Deze uitbreiding is echter onvoldoende om de verhoogde instroom op te vangen. Daarnaast zal de taakstelling voor 2017 wederom verhoogd worden.

Tevens zal de extra formatie ingezet worden voor de extra nieuwe werkzaamheden die genoemd zijn in het beleids- en actieplan. Werkzaamheden met betrekking tot de huisvesting van vergunninghouders zijn o.a.:

- contactpersoon tussen COA en Woningvereniging;

Weert, 16-06-2016

De directeur,

	S		B	W HL	W FvE	W PS	W GG
		akkoord					
		bespreken					

Soort besluit: Besluit Raad (via college) A-stuk

Vergadering B&W van 21-06-2016

In te vullen door het B&W secretariaat:

☐ Akkoord
☒ Akkoord met tekstuele aanpassing door portefeuillehouder
☐ Anders, nl.:

☐ Niet akkoord
☐ Gewijzigde versie

☐ A-stuk
☒ B-stuk
☐ C-stuk

Beslissing d.d.: 21-06-2016 Nummer: 27

De secretaris,

Totaal aantal pagina's: 2
Pagina 1

- diverse activiteiten met betrekking tot de woningtoewijzing;
- contactpersoon Vluchtelingenwerk;
- plaatsingscontrole;
- controle GBA m.b.t. gezinshereniging;
- controle rapportage COA;
- administratie m.b.t. aanvraag Regeling Maatschappelijke Begeleiding Asielgerechtigdenvergoeding (RMVB).

De werkzaamheden met betrekking tot de uitvoering van de Participatiewet zijn o.a.:
- beoordeling aanvraag en toekenning algemene bijstandsuitkering;
- beoordelen aanvraag en toekenning bijzondere bijstand;
- beoordeling aanvraag en toekenning leenbijstand;
- intakegesprek re-integratie;
- individuele begeleiding richting scholing en/of arbeidsinschakeling;
- intensieve begeleiding pilot inburgeringsplichtige uitkeringsgerechtigden.

Voor het overige wordt verwezen naar het bijgevoegde raadsvoorstel.

Kanttekeningen
Zie bijgevoegde raadsvoorstel.

Financiële, personele en juridische gevolgen Zie bijgevoegde raadsvoorstel.

Uitvoering/evaluatie
Zie bijgevoegde raadsvoorstel.

Communicatie/participatie
Zie bijgevoegde raadsvoorstel.

Overleg gevoerd met
Intern:
Ton Weekers
Frank van Beeck
Kees Joosten, hoofd afdeling WIZ
Margot van den Broeke, teamleider Activering en Werk
Patricia Vos, beleidsadviseur financiën

Extern:
Vluchtelingenwerk Weert Punt Welzijn
ROC Gilde Opleidingen
AZC Weert
Stichting samenwerkende serviceclubs
Cliënten Platform Minima (CPM)

Bijlagen
- Beleids-actieplan opvang en integratie van vergunninghouders in Weert 2016-2017
- Notitie 'Een tijdelijk thuis'
- Bestuursakkoord Verhoogde Asielinstroom
- Uitwerkingsakkoord Verhoogde Asielinstroom
- Brief CPM

raads-
voorstel

GEMEENTE WEERT

Vergadering Gemeenteraad van 20-07-2016		
Afdeling	: Onderwijs, Cultuur, Sport & Welzijn	Raadsvoorstel: RAD-001263
Naam opsteller voorstel	: Tasim, Ümügül	Zaaknummer JOIN: Z/16/019962
Portefeuillehouder	: H.A. (Harrie) Litjens	Agendapunt:

Onderwerp

Beleids- en actieplan opvang en integratie van vergunninghouders

Voorstel
Het 'Beleids- en actieplan opvang en integratie van vergunninghouders in Weert 2016-2017' vast te stellen.

Inleiding
In de raadsvergadering van 25 november 2015 heeft uw raad een motie aangenomen over de integratie van statushouders (hierna: vergunninghouders[1]). U heeft ons college verzocht om met een integrale visie op de integratie van vergunninghouders te komen. Met dit raadsvoorstel geven wij invulling aan uw motie.

Dit beleids- en actieplan focust volledig op de opvang en integratie van in Weert uitgeplaatste vergunninghouders. Dit is de groep waarvoor de gemeente primair verantwoordelijk is. COA is verantwoordelijk voor de opvang, begeleiding en uitstroom (uit de opvang) van asielzoekers en vergunninghouders die woonachtig zijn in het AZC Weert. Tijdens de commissievergadering BV-IW van 8 maart jl. hebben wij u hierover uitgebreid geïnformeerd.

In het bijgevoegde beleids- en actieplan is uitgewerkt hoe wij de komende jaren omgaan met de opvang en integratie van in Weert uitgeplaatste vergunninghouders. In het plan zijn onze ambities en doelen op de verschillende onderdelen in samenhang uitgewerkt en beschreven. De onderdelen die aan bod komen zijn: huisvesting, maatschappelijke begeleiding, inburgering & onderwijs, werk & inkomen en welzijn & gezondheid.

Beoogd effect/doel
Dit voorstel regelt de vaststelling van het 'Beleids- en actieplan opvang en integratie van vergunninghouders in Weert 2016-2017". Het doel is om een snelle en doeltreffende integratie van vergunninghouders in Weert te bewerkstelligen, zodat zij als volwaardige inwoners kunnen participeren in de Nederlandse c.q. Weerter samenleving.

Argumenten
1.1 In het beleids- en actieplan wordt rekening gehouden met het landelijk beleid
Om de verhoogde asielinstroom adequaat aan te kunnen pakken, hebben Rijk, Provincies en gemeenten de handen ineen geslagen om een sluitende aanpak te realiseren in de vluchtelingenketen. De aanpak is opgenomen in het Bestuursakkoord Verhoogde Asielinstroom. Daarnaast hebben het kabinet en de VNG op 28 april jl. een

[1] De term 'vergunninghouders' wordt gebruikt voor diegenen die formeel erkend zijn als vluchteling. Hiermee wordt ook de verblijfsgerechtigde, statushouder of asielgerechtigde bedoeld.

onderhandelaarsakkoord Uitwerking Verhoogde Asielinstroom gesloten. Met deze akkoorden willen de VNG en het kabinet de opvang, integratie en participatie van vergunninghouders bevorderen, door in te zetten op huisvesting, onderwijs, werk en gezondheidsbevordering. De gevolgen van de beide akkoorden zijn zo veel als mogelijk meegenomen bij de uitwerking van het bijgevoegde beleids- en actieplan.

1.2 Het beleids- en actieplan biedt concrete stappen in het realiseren van de doelstelling
In het beleids- en actieplan gaan we allereerst in op de wettelijke taken van de gemeente en het aantal te huisvesten vergunninghouders. Vervolgens wordt op de punten huisvesting, maatschappelijke begeleiding, inburgering & onderwijs, werk & inkomen en welzijn & gezondheid geformuleerd welke opgaven en acties de gemeente Weert onderneemt om de doelstellingen te realiseren.

Kanttekeningen
1.1 Er is een financieel risico
In het bestuurs- en uitwerkingsakkoord Verhoogde Asielinstroom zijn diverse regelingen opgenomen ter dekking van de kosten. Ondanks deze regelingen houden wij rekening met een financieel risico. Omdat het uitwerkingsakkoord de komende maanden nog verder uitgewerkt wordt, is het nog onzeker wat de bijdrage van het Rijk zal zijn. In onderstaande paragraaf wordt een en ander verder geduid.

Financiële gevolgen
Voor de uitvoering van dit beleids- en actieplan krijgen we extra rijksmiddelen. Voor de jaren 2016/2017 stelt het Rijk € 140 miljoen beschikbaar voor integratie/participatie en € 245 miljoen voor onder andere meerkosten bijzondere bijstand, participatie en zorg. Daarnaast ontvangen gemeenten voor iedere vergunninghouder van 16 tot 65 jaar € 2.370 voor de maatschappelijke begeleiding en het participatieverklaringstraject (COA vergoeding). Hoe deze middelen over gemeenten worden verdeeld is nog niet bekend. Wel is aangegeven, dat bij de verdeling van de middelen het uitgangspunt "geld volgt vergunninghouder" wordt gehanteerd.

Op grond van het uitwerkingsakkoord Vergoogde Asielinstroom is een inschatting gemaakt van de extra inkomsten die de gemeente Weert ontvangt in 2016 en 2017. Omdat de aparte uitkering voor de extra middelen nog uitgewerkt moet worden is bij de berekening van de extra inkomsten voor de gemeente Weert de aanname gemaakt dat Weert 0,29% van de extra middelen ontvangt (gebaseerd op het verwachte aandeel in de taakstelling huisvesting vergunninghouders). In de septembercirculaire 2016 wordt meer informatie over de daadwerkelijke extra inkomsten per gemeente verwacht.

Indicatief aandeel gemeente Weert in extra middelen (exclusief BUIG en COA-vergoeding):

2016	€ 675.700
2017	€ 461.100
Totaal	€ 1.136.800

Financiële gevolgen 2016/2017 o.b.v. het aantal vergunninghouders

Kostenraming

Kostenpost	**2016**	**2017**
Tijdelijk personeel m.i.v. 1-8-2016	€ 75.400	€ 181.000
Leenbijstand	€ 271.538	€ 162.923
Bijzondere bijstand	€ 76.155	€ 76.155
Re-integratie/arbeidstoeleiding	€ 262.500	€ 262.500
Extra subsidie vluchtelingenwerk Weert	€ 38.970	€ 38.970
Participatieverklaringstraject	€ 5.895	€ 5.895
Diplomawaardering	€ 5.250	€ 5.250
Subtotaal	**€ 735.708**	**€ 732.693**

Beschikbare middelen

Budget	**2016**	**2017**
Extra rijksmiddelen	€ 675.700	€ 461.100
COA-vergoeding maatschappelijke begeleiding en participatieverklaringstraject	€ 177.750	€ 177.750
Subtotaal	**€ 853.450**	**€ 638.850**

Totaal kosten	€ 1.468.401
Totaal vergoeding	€ 1.492.300

Vooralsnog gaan we ervan uit dat de extra rijksmiddelen toereikend zijn voor de uitvoering van het beleids- en actieplan. Echter, gezien de onzekerheden, zowel wat de omvang van de uitgaven als de inkomsten betreft, zullen de financiële gevolgen in de 3de bestuursrapportage 2016 verwerkt worden. Voor een uitgebreide toelichting op financiën wordt verwezen naar het bijgevoegde beleids- en actieplan (hoofdstuk 4).

Uitvoering/evaluatie
De uitvoering van het beleids- en actieplan betreft een groot aantal programma's, zoals Zorg & Welzijn, Wonen, Onderwijs, Economie & Werk en Inkomen & Armoedebestrijding. Het projectteam vergunninghouders onderhoudt de lijnen naar de afdelingen en professionele- en vrijwilligersorganisaties die aan zet zijn voor de uitvoering van het beleids-actieplan. Medio 2017 wordt het plan geëvalueerd. Op basis van de evaluatie en het aantal vergunninghouders op dat moment wordt besloten over het al dan niet voortzetten van de nieuwe aanpak na 2017.

Communicatie/participatie
Het verkrijgen en behouden van draagvlak voor de nu noodzakelijke en soms buitengewone maatregelen is van groot belang. Niet alleen voor de realisatie van de gevraagde en opgelegde taakstellingen, maar ook voor het behoud van een tolerante en open samenleving. Daarom is communicatie van essentieel belang. Bij de communicatie over en ten behoeve van de opvang en integratie van vergunninghouders houden we zoveel mogelijk rekening met alle doelgroepen, ieders belangen en ideeën. In de ambtelijke projectgroep wordt daar aandacht aan besteed.

Cliëntenplatform Minima(CPM).
Het beleids- en actieplan is ter advisering voorgelegd aan het CPM. Op 27 mei 2016 heeft het CPM een positief advies uitgebracht. Het advies is bijgevoegd.

Advies raadscommissie

-

Bijlagen
- Beleids-actieplan opvang en integratie van vergunninghouders in Weert 2016-2017
- Notitie 'Een tijdelijk thuis'
- Bestuursakkoord Verhoogde Asielinstroom
- Uitwerkingsakkoord Verhoogde Asielinstroom
- Brief CPM

Bijbehorend ontwerpraadsbesluit bieden wij u hierbij ter vaststelling aan.

Burgemeester en wethouders van Weert,

de secretaris,	de burgemeester,
M.H.F. Knaapen	A.A.M.M. Heijmans

GEMEENTE WEERT

Nummer raadsvoorstel: RAD-001263

RAADSBESLUIT

De raad van de gemeente Weert,

gezien het voorstel van burgemeester en wethouders van 14-06-2016;

besluit:

Klik hier als u tekst wilt invoeren.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van 20-07-2016.

De griffier, De voorzitter,

M.H.R.M. Wolfs-Corten A.A.M.M. Heijmans

GEMEENTE WEERT

Aan de raadsleden van de gemeente Weert

Weert, 21 juni 2016

Onderwerp : Beleids- en actieplan opvang en integratie van vergunninghouders in Weert 2016 en 2017

Beste raadsleden,

In de raadsinformatiebrief van 17 mei jl. hebben wij u geïnformeerd over de stand van zaken met betrekking tot de uitwerking van de motie 'Statushouders' en de hooflijnen van het Uitvoeringsakkoord Verhoogde Asielinstroom. Daarnaast hebben wij in de brief vermeld dat het 'Beleids-en actieplan opvang en integratie van vergunninghouders in Weert 2016-2017' uiterlijk 14 juni 2016 door ons college behandeld wordt en dat wij u het plan zo snel mogelijk toezenden.

Wij hebben besloten in te stemmen met het voornoemde beleids- en actieplan. Vooruitlopend op de reguliere verspreiding van de raadsstukken treft u bijgaand het beleids- en actieplan aan. Volgens planning zal het plan in de commissievergadering BV-IW van 12 juli 2016 worden besproken en op 20 juli a.s. aan uw raad worden voorgelegd ter vaststelling.

Wij vertrouwen erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,
Het college van burgemeester en wethouders,

M.H.F. Knaapen
gemeentesecretaris

A.A.M.M. Heijmans
burgemeester

BELEIDS- EN ACTIEPLAN OPVANG EN INTEGRATIE VAN VERGUNNINGHOUDERS IN WEERT 2016-2017

Juni 2016

INHOUD **blz.**

0. Samenvatting 3

1. Inleiding 4

1.1 Weerter situatie 4

2. Achtergrond 5

2.1 Wettelijke taken gemeente 5

2.2 Visie 5

2.3 Doelgroep 5

2.4 Doelstelling 5

3. Opvang en integratie van vergunninghouders in Weert 6

3.1 Huisvesting 6

3.2 Maatschappelijke begeleiding 8

3.3 Inburgering, onderwijs en scholing 9

3.4 Werk en inkomen 11

3.5 Welzijn, gezondheid en zorg 12

4. Financiën 13

5. Communicatie 14

6. Projectstructuur 15

7. Actieplan in één oogopslag 16

Bijlagen

1. Activiteiten voor bewoners AZC

2. Algemene info Vluchtelingenwerk Weert Punt Welzijn

3. Dienst – activiteitkaart Vluchtelingenwerk

4. Plan van aanpak Participatieverklaringstraject

5. Onderwijs, kinderopvang en preventief jeugdbeleid

0. SAMENVATTING

De gemeenteraad heeft bij motie van 25 november 2015 het college opgedragen om: *op korte termijn een integrale visie te ontwikkelen met betrekking tot de integratie van statushouders. Hierbij dienen minimaal de aspecten onderwijs, huisvesting, arbeid, sport, cultuur en sociale aspecten een leidende rol te vervullen. Dit plan dient te bevestigen dat het landelijk beleid van de overheid daarin als basis fungeert en zal duidelijk moeten beschrijven hoe zowel de belangen van de vluchtelingen als die van de lokale bevolking geborgd worden binnen het gemeentelijk beleid.*

Met dit beleids- en actieplan wordt uitvoering gegeven aan deze motie. ***Dit plan focust op de opvang en integratie van in Weert uitgeplaatste vergunninghouders. Dit is de groep waarvoor de gemeente primair verantwoordelijk is. COA is verantwoordelijk voor de bewoners van het AZC, zowel voor de asielzoekers als voor de vergunninghouders.*** In dit plan is uitgewerkt hoe we de komende jaren omgaan met de opvang en integratie van ***in Weert uitgeplaatste vergunninghouders***. Het plan is tot stand gekomen in samenwerking met verschillende gemeentelijke afdelingen (Ruimtelijk beleid, Concernstaf, OCSW en WIZ) en ketenpartners, zoals Vluchtelingenwerk Weert Punt Welzijn, Wonen Limburg en het ROC Gilde Opleidingen.

Opvang en integratie van vergunninghouders in de Weerter samenleving is niet nieuw. Nieuw is dat de verhoogde asielstroom in Nederland geleid heeft tot een hogere huisvestingstaakstelling voor alle gemeenten. Voor de gemeente Weert was de taakstelling 2015 vastgesteld op 84 personen (2x meer dan 2014). De taakstelling voor 2016 is vastgesteld op 130. Dit betekent dat we extra inspanningen moeten leveren om de extra instroom goed te kunnen opvangen. Naast huisvesting heeft deze doelgroep begeleiding nodig. Deze begeleiding is noodzakelijk omdat het over het algemeen een kwetsbare groep betreft. Tevens starten vergunninghouders als nieuwkomers in onze gemeente. Voor het overgrote deel van de autochtone bevolking zijn dit vooralsnog onbekenden. Voor een goede integratie en begrip voor elkaar willen we zorgen dat mensen met elkaar in contact komen. Zo willen we ook zorgen voor een draagvlak voor opvang van deze nieuwkomers. Het zorgen voor dit contact kan, naast de dagelijkse contacten in de straat, uitstekend plaatsvinden via allerhande activiteiten.

De integratie en participatie van vergunninghouders kan ook beter. ***Deze doelgroep heeft een ongunstige arbeidsmarktpositie en loopt de achterstand op andere groepen heel langzaam in. Uit een recent onderzoek[1] naar de huidige praktijk van de integratie van vergunninghouders blijkt dat na een verblijf van twee jaar in Nederland slechts een kwart van de vergunninghouders een betaalde baan van meer dan acht uur per week heeft. En na vijf jaar heeft de helft van de vergunninghouders een baan van meer dan acht uur per week. De situatie in Weert is niet anders dan de landelijke.***

Doelstelling van het integratiebeleid is om vergunninghouders zo snel mogelijk van stadium A (=aankomst in Weert) het stadium Z (=zelfstandige deelname aan de Weerter samenleving) te laten bereiken. Om dit te bereiken is een goede aansluiting bij de buurt en woonomgeving van de vergunninghouders onontbeerlijk. De essentie van de Weerter aanpak is het bieden van passende ondersteuning, die rekening houdt met de talenten en veerkracht van vergunninghouders, maar ook met de obstakels die zij tegenkomen. Om de doelstelling te realiseren, willen we maatwerk bieden voor vergunninghouders op alle leefdomeinen: wonen, taal en inburgering, participatie en burgerschap, werk en inkomen, welzijn en gezondheid. Deze domeinen staan in directe relatie tot elkaar: het beheersen van de taal vergroot de kans op werk, een hogere (arbeids)participatie leidt tot betere taalbeheersing, werkloosheid en inactiviteit leidt tot gezondheidsklachten, een goed welbevinden leidt tot meer kans op werk. Integrale en lokale aanpak is daarom onmisbaar.

Voor de uitvoering van dit beleids- en actieplan krijgen we extra rijksmiddelen. De gemeente wordt gecompenseerd door het Rijk voor de extra kosten op het gebied van re-integratie, werk, inkomen en zorg. Op 28 april jl. hebben het kabinet en de VNG een uitwerkingsakkoord Verhoogde Asielinstroom gesloten. In totaal stelt het kabinet voor dit akkoord ruim € 500 miljoen beschikbaar (zie bijlage). Hoe deze middelen over gemeenten worden verdeeld is nog niet bekend. Wel is in aangegeven, dat bij de verdeling van de middelen het uitgangspunt "geld volgt vergunninghouder" wordt gehanteerd. ***Uitgangspunt is dat dit plan binnen de hiervoor bestemde middelen uitgevoerd wordt. In hoofdstuk 4 treft u een uitgebreide toelichting op financiën aan.***

---

[1] WRR- Policy Brief 4 *Geen tijd verliezen: van opvang naar integratie van asielmigranten.*

1. INLEIDING

Europa heeft momenteel te maken met een vluchtelingenstroom van grote omvang. De schrijnende beelden in de media spreken voor zich en het einde van deze humanitaire crisis is nog niet in zicht. Ook in Nederland melden zich dagelijks honderden asielzoekers. Het ziet er voorlopig niet naar uit dat deze toestroom zal stoppen.

Het asielbeleid in Nederland kent een taakverdeling tussen Rijk en gemeenten:
- Het Rijk is verantwoordelijk voor eerste opvang en procedure.
- Het Centraal Orgaan Opvang Asielzoekers (COA) zorgt voor de opvang, begeleiding en uitstroom (uit de opvang) van asielzoekers en vergunninghouders.
- De Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND) beoordeelt of een asielzoeker bescherming nodig heeft en dus een vergunning krijgt.
- Gemeenten nemen vergunninghouders op en begeleiden ze bij de verdere integratie in Nederland.

Al deze partijen hebben een rol bij de uitvoering van het asielbeleid en werken samen om het proces van aanvraag van een vergunning tot uiteindelijk de integratie van vergunninghouders te realiseren. Uniek aan de huidige situatie is het grote aantal asielzoekers. Dat vereist naast het versterken van de bestaande uitvoering ook creativiteit en extra maatregelen.

Om de verhoogde asielinstroom adequaat aan te kunnen pakken, hebben Rijk, Provincies en gemeenten de handen ineen geslagen om een sluitende aanpak te realiseren in de vluchtelingenketen. De aanpak is opgenomen in het Bestuursakkoord Verhoogde Asielinstroom. Hierin wordt het belang van het bewerkstelligen van een snelle doorstroom van vergunninghouders uit AZC naar huisvesting in gemeenten benadrukt, zonder dat dit leidt tot een grote verdringing van reguliere woningzoekenden in de sociale huursector. Daarnaast hebben het kabinet en de VNG in het uitwerkingsakkoord Verhoogde Asielinstroom concrete afspraken gemaakt over de financiële gevolgen van de extra toename van vergunninghouders in de gemeenten. Met dit akkoord willen de VNG en het kabinet de integratie en participatie van vergunninghouders bevorderen, door in te zetten op onderwijs, werk en gezondheidsbevordering. De maatregelen uit de beide akkoorden zijn zo veel als mogelijk meegenomen bij de uitwerking van dit beleids- en actieplan.

1.1 Weerter situatie

Net als iedere gemeente heeft ook Weert de wettelijke verplichting om vergunninghouders te huisvesten en zorg te dragen voor integratie en participatie. Vanaf begin 2014 heeft de gemeente Weert met steeds hogere taakstellingen te maken. In 2015 werd de taakstelling meer dan verdubbeld en in 2016 is sprake van opnieuw een forse toename. Naast huisvesting regelt de gemeente ook inkomen, scholing, maatschappelijke begeleiding en re-integratie. Daarnaast draagt de gemeente zorg over het welzijn en de gezondheid van deze nieuwe inwoners.

In dit beleids- en actieplan is uitgewerkt hoe we de komende jaren omgaan met de opvang en integratie van vergunninghouders die in het kader van de taakstelling gehuisvest zijn of worden in Weert. In het plan zijn onze ambities en doelen op de verschillende onderdelen in samenhang uitgewerkt en beschreven. De onderdelen die aan bod komen zijn: huisvesting, maatschappelijke begeleiding, inburgering & onderwijs, werk & inkomen en welzijn & gezondheid.

Naast de wettelijke huisvestingstaakstelling heeft de gemeente Weert in het vierde kwartaal van 2015 een noodopvang gerealiseerd voor maximaal 1.000 asielzoekers voor een periode van 5 jaar op de locatie van de voormalige KMS. De noodopvang is inmiddels omgevormd tot een volwaardige AZC. We willen uiteraard dat ook in AZC Weert een start wordt gemaakt op de voorbereiding van goede integratie. Hiervoor hebben we diverse overleggen gevoerd met het AZC Weert en de Stichting samenwerkende serviceclubs. Het doel is om vergunninghouders die woonachtig zijn in het AZC Weert z.s.m. te laten starten met inburgering en integratie, zodat er geen tijd wordt verloren. Tijdens het verblijf in de opvang biedt het COA vergunninghouders de mogelijkheid om het programma voorbereiding op inburgering te volgen. Dit programma bestaat uit een taalprogramma, een training Kennis van de Nederlandse Samenleving (KNS) en persoonlijke begeleiding (zie bijlage 1).

Zoals boven aangegeven vallen deze taken volledig onder de verantwoordelijkheid van COA. Wij spannen ons wel in om initiatieven vanuit de lokale samenleving ten behoeve van de bewoners van het AZC te ondersteunen. Een voorbeeld daarvan is de samenwerking met de Stichting Samenwerkende serviceclubs.

2. ACHTERGROND

2.1 Wettelijke taken gemeente

- *Huisvesting*

Asielzoekers verblijven, zolang zij geen verblijfsvergunning hebben, in een AZC. Zodra asielzoekers een verblijfsvergunning krijgen, worden zij vergunninghouders. Elke gemeente moet naar rato van inwoners jaarlijks vergunninghouders huisvesten. De aantallen worden per half jaar bekend gemaakt.

- *Maatschappelijke begeleiding*

Op basis van de gewijzigde Wet Inburgering heeft de gemeente de plicht om vergunninghouders maatschappelijke begeleiding te bieden.

- *Ondersteuning bij participatie en arbeidsinschakeling*

Zodra een vergunninghouder zich in de gemeente vestigt, valt hij onder de Participatiewet. De gemeente zorgt voor een (tijdelijke) inkomensvoorziening (bijstandsuitkering) en biedt ondersteuning bij arbeidsinschakeling. Daarnaast valt de vergunninghouder – voor zover van toepassing- onder de werking van de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo).

2.2 Visie

De gemeente Weert maakt zich sterk om iedereen naar vermogen te laten deelnemen aan de samenleving. In de eerste plaats gaat de gemeente daarbij uit van wat mensen zelf kunnen, van hun talenten en mogelijkheden. In de tweede plaats van de omgeving van mensen, van kansen die er zijn om daarvan gebruik te maken. In de derde plaats is er ondersteuning van de gemeente en andere partijen in het sociale domein als dat toch niet voldoende is.

In 2014 heeft de gemeente Weert de visie op participatie (Uitgangspuntennotitie Participatiewet en Beleidsplan Wmo) vastgesteld. Het motto en de doelen van die visie staan nog steeds overeind. De gemeente wil mensen mee laten doen aan de samenleving, bij voorkeur om economisch zelfredzaam te worden. Deelnemen aan de samenleving haalt mensen uit een sociaal isolement en zorgt ervoor dat zij (weer) meer in contact komen met anderen en weer een invulling aan hun leven kunnen geven. Dit geldt ook voor vergunninghouders die hier wonen of zich hier gaan vestigen.

Weert biedt de vergunninghouder woonruimte, maatschappelijke begeleiding en ondersteuning op alle domeinen. Voor de huisvesting is de gemeente afhankelijk van het beschikbaar stellen van woningen door corporaties. Incidenteel worden ook particuliere woningen beschikbaar gesteld. Van de vergunninghouder wordt verwacht dat hij alles in het werk stelt om snel te integreren en aan het werk te gaan, zodat hij bijdraagt aan het sociaal, cultureel en economisch leven in Weert. Met de rechten en plichten als ieder ander.

2.3 Doelgroep

Vergunninghouders die zich vestigen in de gemeente Weert in het kader van de huisvestingstaakstelling en hun nareizende gezinsleden.

2.4 Doelstelling

De vergunninghouders zo snel mogelijk van het stadium A (=aankomst in Weert) het stadium Z (=zelfstandige deelname aan de Weerter samenleving) te laten bereiken, rekening houdend met hun talenten en veerkracht en passend bij de lokale mogelijkheden.

3. OPVANG EN INTEGRATIE VAN VERGUNNINGHOUDERS IN WEERT

Huisvesting van vergunninghouders en begeleiding bij hun integratie is geen nieuwe taak. Al jaren huisvesten wij vergunninghouders in onze gemeente en bieden wij maatschappelijke begeleiding aan. Wat wel nieuw is, is dat we nu te maken krijgen met een groter aantal vergunninghouders. De recente groeicijfers zorgen voor een hernieuwde focus op en urgentie van het integratievraagstuk van vergunninghouders. Op onderdelen is herbezinning en vernieuwing noodzakelijk.

Integrale aanpak
Succesvolle opvang en integratie van vergunninghouders vereist inzet, afstemming en samenwerking op vele gebieden en tussen een groot aantal partijen. De essentie van de Weerter aanpak is het bieden van passende ondersteuning, die rekening houdt met de talenten en veerkracht van vergunninghouders, maar ook met de obstakels die zij tegenkomen. Om de doelstelling te realiseren, willen we maatwerk bieden voor vergunninghouders op alle leefdomeinen: wonen, taal en inburgering, participatie en burgerschap, werk en inkomen, welzijn en gezondheid. Deze domeinen staan in directe relatie tot elkaar: het beheersen van de taal vergroot de kans op werk, een hogere (arbeids)participatie leidt tot betere taalbeheersing, werkloosheid en inactiviteit leidt tot gezondheidsklachten, een goed welbevinden leidt tot meer kans op werk. Integrale en lokale aanpak is daarom onmisbaar.

Hieronder beschrijven we de aanpak die we voor ogen hebben om te zorgen dat vergunninghouders ook in 2016 en de jaren erna kunnen rekenen op geschikte huisvesting, begeleiding, onderwijs, participatiemogelijkheden en zorg. Per onderdeel beschrijven we hoe de aanpak tot nu toe was, wat de nieuwe opgave is, welke middelen er beschikbaar zijn en hoe we dat organiseren en uitvoeren. Hoewel we - omwille van de duidelijkheid - gekozen hebben voor de behandeling van de afzonderlijke onderdelen, is het uiteindelijke succes uiteraard afhankelijk van het samenspel tussen de diverse onderdelen.

3.1 Huisvesting

Huidige situatie

De huisvesting van vergunninghouders in Weert is via de prestatieafspraken belegd bij de woningcorporaties Wonen Limburg en Woningstichting St. Joseph in Stramproy. Incidenteel worden ook particuliere woningen beschikbaar gesteld. Plaatsing van vergunninghouders gebeurt in nauw overleg tussen gemeente, COA, woningcorporaties en Vluchtelingenwerk Weert. Woningcorporaties melden welk type woning beschikbaar is en afhankelijk daarvan plaatst het COA een gezin of alleenstaande. Bij de overgang van het AZC naar woonruimte in de gemeente wordt de vergunninghouder ondersteund. Er wordt gezorgd dat de dossiers op orde zijn. Al het papierwerk dat nodig is voor de huisvesting en het krijgen van een bijstandsuitkering wordt geregeld. Aanmeldingen voor onderwijs vinden ook in deze fase plaats. Het doel van de begeleiding in deze fase is om samen met de betrokken instanties en de vergunninghouder zo goed mogelijk de huisvesting en inschrijving in de gemeente voor te bereiden zodat er een goede uitgangspositie ontstaat voor verdere begeleiding en integratie.

Het aantal te huisvesten vergunninghouders is de afgelopen jaren sterk gestegen. Van 27 in 2013 naar 47 in 2014. Voor 2015 was de taakstelling 84. In onderstaande grafiek is te zien wat de taakstelling van de gemeente Weert was voor de jaren 2013 tot en met 2015 en de gerealiseerde huisvesting.

Het realiseren van huisvestingstaakstelling van vergunninghouders verliep tot nu toe voorspoedig in de gemeente Weert.

Leeftijd vergunninghouders

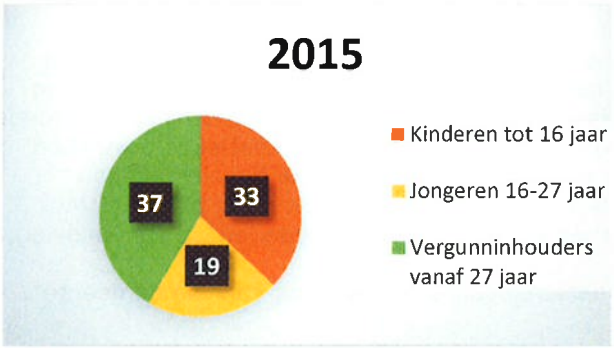

Zoals uit bovenstaande grafieken blijkt, heeft Weert in 2015 89 vergunninghouders gehuisvest, waarvan 33 kinderen tot 16 jaar en 19 jongeren tussen 16-27 jaar.

Nieuwe opgave

Voor de gemeente Weert is de taakstelling voor de eerste helft van 2016 vastgesteld op 58 personen. Gezien de beschikbare cijfers van het COA is te voorspellen dat de taakstelling in de tweede helft van het jaar verder zal toenemen. Het benodigde aantal woningen legt een groot beslag op de beschikbare woningen, waardoor de wachttijd voor de reguliere woningzoekende verder toeneemt. De woningvoorraad is voorts niet helemaal afgestemd op de doelgroep: er zijn meer kleine, goedkope woningen nodig voor 1- en 2-persoonshuishoudens. De vraag naar dit type woning komt daarnaast van andere doelgroepen: uitstroom uit de maatschappelijke opvang en het toenemend aantal 1-persoons huishoudens in alle leeftijden. Dit vraagt om creatieve oplossingen. Samen met de corporaties en particuliere initiatiefnemers wordt naar oplossingen gezocht, zoals de verbouw van leegstaande panden/verdiepingen in de binnenstad tot woningen en de bouw van tijdelijke woningen voor reguliere woningzoekenden. Daarbij is spreiding belangrijk. Dit bevordert de integratie. De komende periode zal nadrukkelijk de aandacht hiervoor nodig blijven. In samensprak met Wonen Limburg is een aanpak geformuleerd, verwerkt in de notitie 'Een tijdelijk thuis', welke is bijgevoegd. Verder wordt op dit moment onderzocht in hoeverre een herverdeling van de taakstelling mogelijk is op Midden-Limburgse schaal. De herverdeling vindt dan plaats op basis van en naar rato van de omvang sociale huurwoningvoorraad. Verder dienen gemeenten die minder vergunninghouders hoeven te huisvesten in dat geval een afkoopsom te betalen aan gemeenten die meer vergunninghouders gaan huisvesten. Duidelijk is dat huisvesting in de sociale huurwoningvoorraad niet meer toereikend zal zijn. Aanvullend zijn woningen nodig via het ontzorgingsarrangement, de bouw van extra (tijdelijke) huurwoningen door bijvoorbeeld transformatie en door de inzet van sociale huurwoningen uit de particuliere voorraad (o.a. beleggers).

Alleenstaande minderjarige vreemdelingen

Alleenstaande Minderjarige Vreemdelingen (AMV's) zijn asielzoekers jonger dan 18 jaar, die bij binnenkomst in Nederland niet worden begeleid door een ouder of een meerderjarige bloed- of aanverwant. Het zijn jongens en meisjes die gevlucht zijn uit hun land en alleen, onder begeleiding van 'vreemde' volwassenen en/of met jongere broertjes, zusjes, neefjes of nichtjes in Nederland aankomen en hier asiel aanvragen.

Eind 2015 heeft Rubicon jeugdzorg een raamovereenkomst gesloten met NIDOS (zij hebben de voogdij) voor de opvang en begeleiding van (AMV's) tussen de 15 en 18 jaar oud. De totale taakstelling voor Midden-Limburg is 100. AMV's zullen worden gehuisvest in een groepswoning en begeleid worden door Rubicon. Voor de huisvesting van AMV's wordt nadrukkelijk gekeken naar de particuliere woningvoorraad. Onlangs heeft Wonen Limburg een woning toegewezen aan Rubicon voor begeleide huisvesting van 5 AMV's in Weert.

Uitvoering/Actie

Zoals reeds aangegeven bedraagt onze taakstelling voor de eerste helft van 2016 58 vergunninghouders. Voor de tweede helft van 2016 verwachten we een taakstelling van ongeveer 67 vergunninghouders. In 2016 moeten we dus in totaal 125 vergunninghouders huisvesten. Daarvoor hebben we naar verwachting 50 woningen nodig. Om dit te realiseren gaan we samen met de corporaties en particuliere initiatiefnemers naar oplossingen zoeken. Dit vergt extra ambtelijke inzet.

Kosten:

Op voorhand gaan we uit van 0,5 fte extra voor de duur van 1,5 jaar.

3.2 Maatschappelijke begeleiding

Huidige situatie

De noodzaak van (maatschappelijke) begeleiding is en blijft groot omdat het over het algemeen een kwetsbare groep betreft. Vergunninghouders hebben een zwakke positie door achterstand in de Nederlandse taal, onbekendheid met de Nederlandse procedures en cultuurverschillen. Daardoor is de drempel naar algemene maatschappelijke instellingen hoog, hun problematiek is bovendien vaak complex en de regelgeving rond hun situatie ook. Via maatschappelijke begeleiding kan voorkomen worden dat vergunninghouders in de (financiële) problemen komen of blijven zitten. Daarnaast draagt begeleiding eraan bij dat ze kunnen participeren in de Nederlandse samenleving.

Vluchtelingenwerk Weert Punt Welzijn voert de maatschappelijke begeleiding voor de gemeente uit. Het gaat hier om twee zaken:

1) De eerste opvang en coaching bij vestiging

Na het tekenen van het huurcontract en de ontvangst van de sleutel van de woning heeft de vergunninghouder nog veel te regelen. De coaching bij vestiging is gericht op het op orde brengen van praktische zaken na aankomst in de gemeente. De vergunninghouder wordt gecoacht bij het regelwerk rond wonen, zorg, werk, inkomen, verzekeringen, inburgering en overige basisvoorzieningen en de kennismaking met de lokale samenleving.

2) Coaching bij integratie en participatie

In deze fase vindt verdere begeleiding plaats op weg naar actieve participatie aan de samenleving. Nadat alle praktische zaken zijn geregeld, leert de vergunninghouder nu vaardigheden om zaken zelf te regelen. De nadruk in deze fase ligt op coaching en planmatig werken aan een actieve en positieve inzet van de vergunninghouder om in de Nederlandse samenleving te kunnen participeren en een volgende stap op de participatieladder/zelfredzaamheidsmatrix te kunnen zetten. Het gewenste resultaat is toenemende zelfredzaamheid.

De taken van Vluchtelingenwerk Weert worden voornamelijk uitgevoerd door vrijwilligers, die aangestuurd worden door twee professionals. Deze vrijwilligers hebben allen de driedaagse basiscursus Vluchtelingenwerk gevolgd, kunnen allerlei bijeenkomsten/workshops volgen om hun deskundigheid te vergroten en wonen twee wekelijks een coachoverleg bij, waarbij een coördinator aanwezig is, waarin de individuele cliënten worden besproken. Met de vestiging van vergunninghouders in onze gemeente, zorgen vrijwilligers van Vluchtelingenwerk voor een goede aansluiting bij de buurt en woonomgeving. Voor aanvullende informatie over de werkwijze van Vluchtelingenwerk wordt verwezen naar bijlage 2 (algemene info Vluchtelingenwerk Weert) en bijlage 3 (dienst – activiteitkaart Vluchtelingenwerk).

Nieuwe opgave

Uitbreiding maatschappelijke begeleiding

Het kabinet heeft besloten om de participatieverklaring landelijk in te voeren voor alle inburgeringsplichtige nieuwkomers. Hiermee wordt beoogd vroegtijdig richting nieuwkomers het belang van de integratie in de Nederlandse samenleving te benadrukken. De participatieverklaring is een instrument dat betrekking heeft op de basisprincipes van de Nederlandse samenleving. Begrippen als vrijheid, gelijkwaardigheid en solidariteit staan daarin centraal. Met het ondertekenen van de participatieverklaring tonen nieuwkomers hun betrokkenheid bij de Nederlandse samenleving en hun bereidheid om daar actief aan bij te dragen.

De participatieverklaring zal onderdeel worden van de Wet inburgering en wordt daarin gepositioneerd als een niet vrijblijvend beginstuk van de inburgering. Momenteel wordt gewerkt aan deze wetswijziging en de verwachting is dat dit uiterlijk 1 juli 2017 in wetgeving is doorgevoerd.

Vooruitlopend op de wetwijziging is in het Bestuursakkoord afgesproken dat de participatieverklaring voor vergunninghouders al per 1 januari 2016 ingevoerd wordt. De participatieverklaring maakt onderdeel uit van de maatschappelijke begeleiding van vergunninghouders. Onderdelen van het traject zijn de verplichte ondertekening van de participatieverklaring en deelname aan een praktische workshop over kernwaarden.

Uitvoering/Actie

We willen het participatieverklaringstraject zo snel mogelijk invoeren. Voor de uitvoering van het participatieverklaringstraject zijn al verschillende materialen beschikbaar, zoals een brochure over kernwaarden, een filmpje over de waarden en een toolbox van ProDemos ten behoeve van de workshop. Gemeenten zijn vrij om zelf te bepalen hoe de nadere kennismaking met de Nederlandse kernwaarden plaatsvindt. Aangezien het participatieverklaringstraject een onderdeel is van de maatschappelijke begeleiding wordt de uitvoering van dit traject neergelegd bij het Vluchtelingenwerk Weert Punt Welzijn. In bijlage 4 treft u uitgebreide informatie aan over de aanpak en uitvoering van het participatieverklaringstraject.

Kosten

Door de verhoogde taakstelling is de reguliere subsidie (€ 55.050) aan Vluchtelingenwerk Weert niet toereikend. Daarom hebben we voor het jaar 2016 een aanvullende subsidie van € 38.970 beschikbaar gesteld. In totaal is dus voor 2016 € 94.020 beschikbaar gesteld. Dit bedrag is vooral bestemd voor de financiering van de coördinatie en deskundigheidsbevordering vrijwilligers.
Voor de uitvoering van het participatieverklaringstraject heeft Vluchtelingenwerk Weert jaarlijks € 5.895 nodig (zie bijlage 4).

Inkomsten

In het "Bestuursakkoord Verhoogde Asielinstroom" is afgesproken dat het budget voor de maatschappelijke begeleiding verhoogd wordt van € 1.000 naar € 2.370 per inburgeringsplichtige vergunninghouder[2] (de zogeheten COA-vergoeding).Overigens wordt deze tijdelijke verhoging van het budget door het kabinet nu structureel gemaakt en zal dus ook gelden vanaf 2018 en verder (zie uitwerkingsakkoord, pagina 4). Gezien het feit dat niet voor iedere vergunninghouder een vergoeding geldt, is van te voren niet bekend op hoeveel budget de gemeente aanspraak kan maken. Uitgaande van 75 inburgeringsplichtige vergunninghouders zullen we in 2016 naar verwachting een vergoeding ontvangen van € 177.750 (75 x € 2.370).

3.3 Inburgering, onderwijs en scholing

Huidige situatie

Een snelle integratie begint bij het leren van de Nederlandse taal. Vanaf het moment dat asielzoekers een verblijfsvergunning wordt verleend, zijn zij inburgeringsplichtig. Sinds 2013 is inburgering geen taak meer van de gemeente. Vergunninghouders zijn zelf verantwoordelijk voor hun inburgering en de financiering ervan. Ze kunnen een lening bij DUO aanvragen waarmee zij een inburgeringscursus bij het ROC Gilde Opleidingen, Vluchtelingenwerk Limburg of bij een andere gecertificeerde instelling kunnen starten. Gemeenten hebben hierdoor nog maar weinig mogelijkheden om vergunninghouders te begeleiden bij hun inburgering, dit te monitoren en laat staan te handhaven. Als aanvulling op de verplichte inburgeringscursus helpen taalcoaches van Vluchtelingenwerk Weert vergunninghouders met het oefenen van de Nederlandse taal in verschillende situaties (thuis en in het veld). Dit verhoogt de zelfredzaamheid behoorlijk. Daarnaast kunnen vergunninghouders gebruik maken van bestaande lokale taalmogelijkheden, zoals de conversatielessen Nederlands (wijklessen) en Open Inloop Taal (Bibliocenter).

Nieuwe opgave

Ondersteuning bij hoger en middelbaar beroepsonderwijs

- *Stimuleren behalen van een Nederlandse diploma*

Er is een groep vergunninghouders bij wie een gerichte investering in een Nederlandse (hogere of middelbare beroeps)opleiding het perspectief op duurzame intrede op de Nederlandse arbeidsmarkt aanzienlijk vergroot. Vanaf de komst naar Weert is oriëntatie op opleiding en werk een essentieel thema. De huidige instroom van vergunninghouders bestaat voor een groot deel uit midden- en

[2] Vanaf 2013 keert COA de middelen voor maatschappelijke begeleiding uit voor vergunninghouders vanaf 16 jaar. Dit blijft zo in 2016. Vanaf de inwerkingtreding van de wetswijziging WI (medio 2017) zullen naar verwachting deze middelen niet meer voor 16 en 17 jarigen beschikbaar zijn. Dit heeft er mee te maken dat jongeren tussen 16-18 nog kwalificatieplichtig zijn en daarom vrijgesteld worden van de inburgeringsplicht.

hoogopgeleide mensen. Het is van belang om hun kwaliteiten te herkennen en te benutten. Dit vereist dat we snel inzicht moeten verkrijgen in hun opleidingsniveau en werkervaring. Met deze actie zijn we reeds van start gegaan. De consulenten Activering en Werk (A&W) en Regionale Meld- en Coördinatiefunctie (RMC) van de gemeentelijke afdeling WIZ voeren gezamenlijke (intake)gesprekken met jongere vergunninghouders (tot 27 jaar). Het doel is om in een vroeg stadium te onderzoeken of de jongere tijdens het inburgeringstraject of na het behalen van het inburgeringsdiploma, kan starten met een Mbo-opleiding (geïntegreerd traject) of een opleiding op een hoger niveau.

- *Zo snel mogelijk aan de slag met waardering van diploma's*

Een voltooide opleiding in het land van herkomst biedt minder arbeidskansen dan een opleiding in Nederland. Hoger opgeleide vergunninghouders met een buitenlands diploma zijn meestal niet toegerust voor de Nederlandse arbeidsmarkt. In ieder geval is expertise nodig inzake de waarde van het buitenlandse diploma. In een beperkt aantal gevallen is diplomawaardering voldoende voor toerusting voor de arbeidsmarkt omdat de diplomabezitter met de verkregen diplomawaardering een werkgever vindt die hem in dienst neemt. De meeste bezitters van een buitenlands diploma moeten echter meer stappen zetten: de Nederlandse taal leren, verder inburgeren, aanvullende scholing volgen en steun zoeken bij het vinden van werk. Pas na het doorlopen van een dergelijk traject is de hoger opgeleide vergunninghouder in staat om de eigen competenties optimaal in te zetten in de Nederlandse samenleving.

- *Geïntegreerde trajecten (inburgering combineren met een mbo-opleiding)*

In samenwerking met het ROC Gilde Opleidingen gaan we geïntegreerde trajecten aanbieden aan vergunninghouders die daar de capaciteiten voor hebben. Het opleidingsniveau van vergunninghouders op MBO-niveau kan worden getoetst door Samenwerkingsorganisatie Beroepsonderwijs Bedrijfsleven (SBB). Indien er een diploma/onderwijsdocument aanwezig is ontvangt de school een 'diploma- of opleidingswaardering'. Als er geen diploma's/documenten aanwezig zijn, wordt een 'Indicatie Onderwijsniveau' opgesteld. De school kan de diplomawaardering kosteloos aanvragen bij SBB. De Indicatie Onderwijsniveau wordt door het ministerie van SZW vergoed aan mensen die vanaf 1 januari 2015 inburgeringsplichtig zijn en dit kunnen aantonen aan de hand van de 'Kennisgeving Inburgeringsplicht' die zij van DUO hebben ontvangen.

De geïntegreerde trajecten zijn bedoeld om kwetsbare jongeren en als onderdeel van deze groep de vergunninghouders, een betere start te laten maken binnen het onderwijs en op de arbeidsmarkt door een aantal onderdelen duaal te combineren. De basis van de trajecten is het opleiden voor een beroep. Daarbij wordt de aansluiting bij het bedrijfsleven gezocht. Dit betekent dat jongeren een groot deel van de onderwijstijd in de praktijk bij bedrijven het beroep gaan leren. Het is de bedoeling dat voor jongeren die niet doorstromen naar vervolgonderwijs via deze weg een directe plaatsing bij een werkgever wordt gerealiseerd. Binnen de trajecten wordt er sterk ingezet op een programma voor taalonderwijs. Hiermee kan er in combinatie met de beroepsopleiding een snelle ontwikkeling gerealiseerd worden in het aanleren van de Nederlandse taal, maar ook met het oog op de benodigde vaktermen voor het uitoefenen van het beroep. Naast voorstaande is het tevens mogelijk om de inburgeringscursus en onderdelen van de inburgeringscursus te combineren met de beroepsopleiding, waarmee ook dit onderdeel geïntegreerd wordt.

Deze trajecten worden ontwikkeld bij de sector Talentenonderwijs van Gilde Opleidingen, een afdeling gespecialiseerd in onderwijs voor kwetsbare jongeren. Zij hebben onder andere de expertise rondom de Entree opleiding (praktijkgerichte vak opleidingen op het laagste MBO-niveau met intensieve begeleiding) en Volwasseneducatie (Vavo) en gebruiken deze voor de vormgeving van het programma. Gilde Opleidingen is momenteel bezig werkgevers te werven om het praktijk gericht opleiden binnen bedrijven te kunnen realiseren. Voor de financiering van de trajecten heeft Gilde Opleidingen een aanvraag gedaan bij het Regionaal Investeringsfonds MBO (RIF). Een fonds van het ministerie van OCW dat er op is gericht om de publiek-private samenwerking in het beroepsonderwijs te bevorderen en de aansluiting van het beroepsonderwijs op de behoefte van de arbeidsmarkt te verbeteren.

De deelnemer leert een vak en tegelijk de Nederlandse taal. Aan het einde van de opleiding wordt een MBO-diploma behaald en kent de deelnemer voldoende Nederlands om het vak goed uit te voeren. Bovendien hoeft de deelnemer, als hij in bezit is van het diploma, geen inburgeringsexamen meer te doen. Na het afronden van de opleiding kan de deelnemer doorstromen naar een opleiding op een hoger niveau.

- *Intensivering samenwerking met de Stichting voor Vluchtelingstudenten UAF*

De Stichting voor Vluchtelingenstudenten UAF biedt al sinds vele jaren ondersteuning aan hoger opgeleide vluchtelingstudenten: in de vorm van taal- en schakeltrajecten, financiële steun en begeleiding tijdens de studie en bij de overstap naar de arbeidsmarkt. De financiële ondersteuning door het UAF verschilt per student, afhankelijk van zijn of haar situatie. De ondersteuning kan in de vorm van een gift of een lening zijn. Het geld is bestemd voor collegegeld, boeken, een computer, reiskosten en andere studiekosten. Ook organiseert het UAF trainingen en netwerkbijeenkomsten voor studerende en afgestudeerde vergunninghouders. We gaan onze samenwerking met het UAF intensiveren.

- *Maatwerkvoorziening voor moeilijk leerbare vergunninghouders*

Voor vergunninghouders die ontheffing krijgen van de inburgeringsplicht via Argonaut (vanwege lichamelijke of psychische belemmeringen) bestaat de mogelijkheid deel te nemen aan een traject bij Academia Talen zodat ze op een meer persoonlijke manier de Nederlandse taal kunnen leren.

Uitvoering/Actie

Met sommige bovengenoemde activiteiten zijn we reeds van start gegaan. Zo hebben we afspraken gemaakt met het Vluchtelingenwerk en Academia Talen over het taalaanbod aan moeilijk leerbare vergunninghouders. Gilde Opleidingen is bezig met het opzetten van geïntegreerde trajecten (combinatie inburgering en beroepsopleiding). De verwachting is dat de eerste trajecten na de zomervakantie van start gaan. Ook diplomawaarderingen komen steeds meer aan de orde en vergunninghouders worden in contact gebracht met het UAF en opleidingsinstituten.

Kosten

De Wet Inburgering geeft vergunninghouders de mogelijkheid om Nederlands te leren tot het niveau dat nodig is om te kunnen studeren in het hoger onderwijs (staatsexamen NT2, programma 2). Voor de financiering van de cursus en het examen kunnen vergunninghouders een lening afsluiten bij DUO. Deze lening wordt kwijtgescholden als men slaagt voor het examen.

Zoals boven aangegeven heeft Gilde Opleidingen voor de financiering van de geïntegreerde trajecten een aanvraag gedaan bij het Regionaal Investeringsfonds MBO (RIF). Het wordt nog onderzocht of de gemeente daar een financiële bijdrage aan moet leveren.
Voor het volgen van de geïntegreerde trajecten kunnen vergunninghouders een studiefinanciering aanvragen. Zij komen onder dezelfde voorwaarden als alle andere studenten in aanmerking voor studiefinanciering. Voor MBO geldt dat de basisbeurs, eventuele aanvullende beurs en Ov-kaart voor MBO niveau 1 (Entree opleiding) en MBO niveau 2 altijd een gift zijn. Voor MBO niveau 3 en niveau 4 geldt een prestatiebeurs. De student moet binnen 10 jaar vanaf de eerste maand studiefinanciering zijn diploma behalen. Wanneer dit niet gebeurt, moet alles terugbetaald worden. In de praktijk zullen de geïntegreerde trajecten veelal op MBO niveau 1 (Entree opleiding) en niveau 2 zijn.

3.4 Werk en inkomen

Huidige situatie

Wanneer vergunninghouders in de gemeente worden gehuisvest, behoort de aanvraag van een bijstandsuitkering tot het standaardprotocol. In de vestigingsfase worden vergunninghouders ingeschreven in de gemeente en wordt een bijstandsuitkering aangevraagd. Vanaf dat moment loopt de begeleiding vanuit Vluchtelingenwerk nog wel door, maar begint er ook een nieuw 'traject' bij de afdeling WIZ. De vergunninghouder valt dan onder de Participatiewet.

Op het moment dat de vergunninghouders zich melden bij WIZ moeten ze beginnen met de inburgering. WIZ ondersteunt de vergunninghouders ook bij het zoeken naar een baan, maar tijdens het inburgeringstraject lukt het nauwelijks om deze doelgroep te plaatsen op de arbeidsmarkt. Maar ook na het behalen van hun inburgeringsdiploma is het voor vergunninghouders bijzonder lastig om betaald werk (dat aansluit bij het beroeps- en opleidingsniveau) te vinden. Dat betekent dat deze doelgroep gemiddeld drie tot vijf jaar aan de kant staat waarbij de afstand tot de arbeidsmarkt toeneemt. Alleen het inburgeringstraject is niet voldoende om de afstand tot de arbeidsmarkt te verkleinen. Om de arbeidsparticipatie van vergunninghouders te bespoedigen zijn we eind 2015 met het 'project arbeidsgewenning en taalondersteuning' gestart. Het project wordt uitgevoerd door Werk.Kom en richt zich op jongeren. Tijdens dit project wordt inburgering gecombineerd met een werkcomponent. Naast CV's maken en naar werk zoeken wordt er gedurende het traject extra ondersteuning ingezet om de Nederlandse taal te verbeteren. De werkleiding op de afdeling gaat met alle kandidaten (die nog beperkt

Nederlands spreken) elke dag apart zitten om praktische woorden in de werksituatie te oefenen. In totaal nemen er 15 jongeren deel aan dit project. De ervaringen tot nu toe zijn positief. Van de 15 personen hebben 2 vergunninghouders momenteel een parttime baan, 1 persoon heeft een proefplaatsing voor twee weken (bij goed functioneren betaald werk), 3 personen doen vrijwilligerswerk en 2 personen willen graag een beroepsopleiding volgen.

Nieuwe opgave

- *Uitbreiden project arbeidsgewenning en taalondersteuning*

Onze ervaringen met het project 'Arbeidsgewenning en taalondersteuning zijn positief. In samenwerking met Werk.Kom gaan we het project uitbreiden naar alle vergunninghouders die daarvoor geschikt zijn. Het re-integratietraject loopt dan parallel aan de inburgering.

- *Met werkgevers in gesprek*

We gaan met werkgevers in gesprek om de vraag goed op tafel te krijgen zodat er een betere aansluiting gevonden kan worden op de arbeidsmarkt.

- *Arbeidsactivering en participatie*

Vergunninghouders voor wie onderwijs of werk niet (direct) tot de mogelijkheden behoort, is van belang dat zij in ieder geval participeren in de Nederlandse samenleving. Participatie bevordert de integratie en ontwikkeling van de persoon en kan zo een stap zijn om op een later moment alsnog de weg naar werk op te gaan. Ook hieraan besteden we aandacht bij de uitvoering van dit actieplan.

Uitvoering/Actie

In het kader van het project 'Arbeidsgewenning en taalondersteuning' gaan we in samenwerking met Werk.Kom zo snel mogelijk starten met de tweede groep.

Kosten

De verhoogde Instroom van vergunninghouders heeft gevolgen voor de kosten die gemeenten aan uitkeringen hebben binnen de Participatiewet. Elke vergunninghouder heeft zodra deze in een gemeente wordt gehuisvest in principe recht op een uitkering. Op grond van de instroom in 2015 en de prognose voor 2016 kunnen we uitgaan van 65 tot 70 uitkeringen(al dan niet gezinsuitkeringen). Daarnaast zou dit betekenen dat er een extra beroep wordt gedaan op de bijzondere bijstand. Ook dienen we rekening te houden met de uitvoeringskosten voor WIZ. Wij gaan uit van 1,5 fte voor de periode van 2 jaar. In hoofdstuk 4 Financiën zijn deze kosten nader uitgewerkt.

Inkomsten

Op grond van het Uitwerkingsakkoord Verhoogde Asielinstroom worden extra middelen door het rijk beschikbaar gesteld. Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar hoofdstuk 4 Financiën.

3.5 Welzijn, gezondheid en zorg

Huidige situatie

Vanwege hun achtergrond zijn vergunninghouders een kwetsbare groep. Het gaat vaak om mensen die onvrijwillig zijn vertrokken uit eigen land, gecombineerd met oorlogservaringen en mogelijk ook persoonlijke trauma's. Daarom is extra aandacht voor gezondheid en zorg noodzakelijk. Tijdens het verblijf in AZC ontvangen asielzoekers/vergunninghouders (gezondheids)zorg via de arts die aan het AZC is verbonden.

Bij verhuizing naar een woning in Weert worden vergunninghouders door Vluchtelingenwerk Weert aangemeld bij de huisartsen bij hen in de wijk. Tijdens hun traject bij Vluchtelingenwerk worden ze ook bekend gemaakt met de activiteiten op het gebied van sport, cultuur en welzijn in de gemeente Weert. De gemeente Weert voert geen doelgroepenbeleid, maar stimuleert de zelfredzaamheid van al haar inwoners. Vergunninghouders kunnen – net als alle andere inwoners – gebruik maken van de Vraagwijzer als dat nodig is. Bovendien zorgt de gemeente ervoor dat – evenals voor andere burgers- kosteloos cliëntondersteuning beschikbaar is, als daar behoefte aan is. Op dit moment is de cliëntondersteuning voor het sociaal domein belegd bij MEE. Via Goedbezigweert.nu kunnen vergunninghouders een maatje vinden of gaan deelnemen aan vrijwilligerswerk.

Nieuwe opgave
Samen met Punt Welzijn, Vluchtelingenwerk Weert, Algemeen Maatschappelijk werk en GGD houden we in de gaten of er extra inspanningen nodig zijn voor deze nieuwe inwoners. De komst van een grotere groep vergunninghouders kan leiden tot een toename van het aantal mensen dat een beroep doet in de 1e en 2e lijnszorg (jongeren en volwassenen).

Uitvoering/Actie
Periodiek overleg voeren met partners (Punt Welzijn, Vluchtelingenwerk Weert, Algemeen Maatschappelijk en GGD) om de ontwikkelingen goed te volgen.

Kosten
Voor de gemeente zijn hieraan geen extra kosten verbonden. Vergunninghouders moeten zich verder net als andere inwoners verzekeren voor zorg.

4. FINANCIEN

In dit hoofdstuk wordt een indicatie gegeven van de uitvoeringskosten van dit beleids- en actieplan. Hierbij is uitgegaan van de nu beschikbare informatie over rijksbijdragen. Op 28 april hebben onderhandelingen plaatsgevonden over een groot deel van onderstaand thema. Voor de jaren 2016/2017 is € 140 miljoen beschikbaar voor integratie/participatie en € 245 miljoen voor onder andere meerkosten bijzondere bijstand, participatie en zorg. Daarnaast ontvangen gemeenten voor iedere statushouder van 16 tot 65 jaar € 2.370 voor de maatschappelijke begeleiding en het participatieverklaringstraject (COA vergoeding).

Op grond van het uitwerkingsakkoord is een inschatting gemaakt van de extra inkomsten die de gemeente Weert ontvangt in 2016 en 2017. Omdat de aparte uitkering voor de extra middelen nog uitgewerkt moet worden is bij de berekening van de extra inkomsten voor de gemeente Weert de aanname gemaakt dat Weert 0,29% van de extra middelen ontvangt (gebaseerd op het verwachte aandeel in de taakstelling huisvesting vergunninghouders). In de septembercirculaire 2016 wordt meer informatie over de daadwerkelijke extra inkomsten per gemeente verwacht.

Indicatief aandeel gemeente Weert in extra middelen (exclusief BUIG en COA-vergoeding):

2016	***€ 675.700***
2017	***€ 461.100***
Totaal	***€ 1.136.800***

Financiële gevolgen 2016/2017 o.b.v. het aantal vergunninghouders

Kostenraming

Kostenpost	***2016***	***2017***
Tijdelijk personeel m.i.v. 1-8-2016	***€ 75.400***	***€ 181.000***
Leenbijstand	***€ 271.538***	***€ 162.923***
Bijzondere bijstand	***€ 76.155***	***€ 76.155***
Re-integratie/arbeidstoeleiding	***€ 262.500***	***€ 262.500***
Extra subsidie vluchtelingenwerk Weert	***€ 38.970***	***€ 38.970***
Participatieverklaringstraject	***€ 5.895***	***€ 5.895***
Diplomawaardering	***€ 5.250***	***€ 5.250***
Subtotaal	***€ 735.708***	***€ 732.693***

Beschikbare middelen

Budget	***2016***	***2017***
Extra rijksmiddelen	***€ 675.700***	***€ 461.100***
COA-vergoeding maatschappelijke begeleiding en participatieverklaringstraject	***€ 177.750***	***€ 177.750***
Subtotaal	***€ 853.450***	***€ 638.850***

Totaal kosten	***€ 1.468.401***
Totaal vergoeding	***€ 1.492.300***

Bijstand
Eventuele extra, niet geraamde kosten als gevolg van instroom van vergunningshouders in de bijstand zijn in de kostenraming buiten beschouwing gelaten. De kosten van bijstandsuitkeringen worden ten laste van de beschikbare BUIG-middelen gebracht. Indien deze niet toereikend zijn wordt een beroep gedaan op de algemene middelen (begrotingsresultaat).

Leenbijstand
Leenbijstand wordt door de ontvanger afgelost in 3 jaar. Dit betekent dat op grond van verstrekte leenbijstand in 2016 en 2017 in de jaren 2018 t/m 2020 nog aflossing wordt ontvangen. Bij de berekening van de financiële gevolgen is hiermee geen rekening gehouden (omdat deze alleen voor de jaren 2016 en 2017 is opgesteld).

Ontwikkelingen na 2017
Het voorliggende beleids- en actieplan ziet op de periode t/m 2017. Medio 2017 wordt het plan geëvalueerd, naar aanleiding daarvan zal er een doorkijk naar 2018 e.v. worden gemaakt. Eventuele financiële gevolgen na 2017 zullen daarbij ook in beeld worden gebracht.

Voorstellen
Gezien de onzekerheden, zowel wat de omvang van de uitgaven en de inkomsten als de verdeling over de jaren betreft, wordt het volgende voorgesteld:
- In de 3e bestuursrapportage 2016 de ramingen zowel voor de lasten als de baten bij te stellen op basis van de op dat moment bekende informatie;
- Gezien de doorwerking naar 2017 en mogelijke uitloop in 2018 eventuele restantmiddelen 2016/2017 in het kader van verhoogde asielinstroom voor dit doel beschikbaar te houden. In de betreffende jaarrekeningen zullen hiertoe (overhevelings)voorstellen worden gedaan.

5. COMMUNICATIE

Het verkrijgen en behouden van draagvlak voor de nu noodzakelijke en soms buitengewone maatregelen is van groot belang. Niet alleen voor de realisatie van de gevraagde en opgelegde taakstellingen, maar ook voor het behoud van een tolerante en open samenleving. Daarom is goede communicatie essentieel.

Bij de communicatie over en ten behoeve van de opvang en integratie van vergunninghouders in Weert staan twee vraagstukken voorop:
a. Hoe houden we zoveel mogelijk rekening met ieders belangen en ideeën? en
b. Hoe zorgen we dat er aansluiting komt en blijft met en tussen alle betrokkenen?
Dialoog is daarbij van groot belang vooral als het gaat om zorgen die leven over de woning- en arbeidsmarkt, integratie, onderwijs en zorg.

Rekening houden met de belangen van alle betrokkenen
Belangrijk bij de aanpak van de communicatie is dat er voortdurend oog is voor alle verschillende ideeën en opvattingen over het vluchtelingenvraagstuk. Of die nu positief, neutraal of negatief zijn. Dat vraagt om een open en eerlijke communicatie. Met andere woorden: we maken successen op het gebied van opvang/integratie in Weert zichtbaar, maar staan zeker ook open voor zorgen, kritiek en bezwaren en spelen daarop in.
Voor wat betreft de insteek van de inhoud van de communicatie over vergunninghouders geldt echter wel de feitelijke situatie: het opvangen van door het Rijk aan de gemeente toegewezen vergunninghouders is een wettelijke plicht die volbracht moet worden.

Communicatietraject
In de ambtelijke projectgroep is communicatie een belangrijk speerpunt. Hierin wordt nader uitgewerkt hoe te communiceren en welke aandachtspunten er zijn. Zo is er wellicht onbekendheid met bepaalde processen of producten (kennis) maar ook draagvlak voor bepaald beleid kan een aandachtspunt zijn. In de communicatie onderscheiden we verschillende doelgroepen:
- Inwoners Weert
- Asielzoekers
- Statushouders (wonend in AZC of wonend in toegewezen of particuliere woning)

- Partners zoals Vluchtelingenwerk, Bibliocenter, Punt Welzijn, Algemeen Maatschappelijk werk, GGD, woningcorporaties etc.)
- Werkgevers
- Onderwijsveld
- De interne organisatie
- Gemeenteraad en college van B&W van Weert

Voor al die doelgroepen bekijken we wat de communicatie uitdagingen zijn op de benoemde vijf thema's: Huisvesting, Maatschappelijke begeleiding, Inburgering, onderwijs en scholing, Werk en inkomen, Welzijn, gezondheid en zorg.

6. PROJECTSTRUCTUUR

De gemeenteraad heeft middels de motie opdracht verleend aan het college. Het college heeft de motie overgenomen en voert deze uit. Vanuit het college zijn wethouder Harrie Litjens (coördinerend) en wethouder Frans van Eersel, portefeuillehouder voor Ruimtelijk beleid direct betrokken. Gelet op het integrale karakter van dit vraagstuk is het voltallige college verantwoordelijk voor de uitvoering. De afdeling OCSW is aangewezen als karttrekker van het dossier. De projectleiding en procesbegeleiding is belegd bij een beleidsadviseur OCSW.

Projectteam:

Het projectteam bestaat uit:

Ümügül Tasim:	projectleider (afdeling OCSW)
Marian Arts:	beleidsadviseur (afdeling Ruimtelijk beleid)
Saskia Doek:	beleidsadviseur Wmo (afdeling OCSW)
Riek Klaessen:	beleidsadviseur onderwijs (afdeling OCWS)
Marianne Scheuders:	adviseur communicatie (team communicatie)

Uitvoeringsteam:

Het projectteam onderhoudt de lijnen naar de andere afdelingen die aan zet zijn voor de uitvoering van dit beleids-actieplan.

Evaluatie

De uitvoering van dit beleids- en actieplan betreft een groot aantal programma's, zoals Zorg & Welzijn, Wonen, Onderwijs, Economie & Werk en Inkomen & Armoedebestrijding. Eén van de uitwerkpunten betreft de monitoring op de resultaten van ons beleid. Niet alleen op de huisvesting, maar zeker ook op de resultaten van inburgering en integratie. Om te kunnen beoordelen of onze aanpak succesvol is, zijn toetsbare indicatoren nodig en vaste meetmomenten. Het projectteam zal dit nader uitwerken. De ontwikkelingen en resultaten zullen worden gemonitord en gerapporteerd. Medio 2017 wordt het beleids- en actieplan geëvalueerd. Op basis van de evaluatie en het aantal vergunninghouders op dat moment wordt besloten over al dan niet voortzetten van de nieuwe aanpak na 2017.

Actualisatie

Zowel veranderende wetgeving als continue wijzigingen in taakstellingen maken dat de uitvoering van dit beleids-actieplan geen blauwdruk is. Zodra de context hierom vraagt, zal (uitvoering van) dit beleids- en actieplan worden aangepast.

7. ACTIEPLAN IN ÉÉN OOGOPSLAG

Het zal duidelijk zijn dat dit dossier een dynamische aanpak vraagt. Wat we vandaag opschrijven kan morgen achterhaald zijn door actualiteit. Toch moet er richting gekozen worden en besluiten worden genomen om verder te komen. In dit beleids- en actieplan zijn per onderdeel acties opgenomen. Hieronder staat een samenvatting van de acties.

Thema	**Actie**	**Trekker/betrokken**	**Wanneer**
Huisvesting	Zoeken naar creatieve huisvestingsoplossingen	Afdelingen Ruimtelijk beleid en WIZ i.s.m. corporaties en particuliere initiatiefnemers	Doorlopend
Maatschappelijke begeleiding	Uitvoering participatieverklaringstraject	Afdelingen OCSW en WIZ en Vluchtelingenwerk Weert	Start augustus 2016
Inburgering, onderwijs en scholing	▪ uitgebreid intakegesprek WIZ; ▪ diplomawaardering; ▪ geïntegreerde trajecten (inburgering i.c.m. een mbo-opleiding); ▪ intensivering samenwerking UAF ▪ maatwerkvoorziening voor moeilijk leerbare vergunninghouders ▪ betrekken van buurtbewoners bij de inburgering en integratie.	Afdelingen OCSW en WIZ i.s.m. ROC Gilde Opleidingen, Vluchtelingenwerk Punt Welzijn, Academia Talen, vrijwilligers en buurtbewoners	Met sommige onderdelen zijn we reeds van start gegaan. Augustus/september kunnen de eerste geïntegreerde trajecten aanvangen.
Werk en inkomen	Project 'Arbeidsgewenning en taalondersteuning' uitbreiden naar alle vergunninghouders	Afdeling WIZ en Werk.Kom	Start augustus/ september 2016
Welzijn, gezondheid en zorg	Periodiek overleg met Punt Welzijn, Algemeen Maatschappelijk Werk en GGD	Afdeling OCSW i.s.m. Punt Welzijn, Vluchtelingenwerk, Algemeen Maatschappelijk Werk en GGD	Doorlopend

BIJLAGE 1: ACTIVITEITEN VOOR BEWONERS AZC

Begeleiding en voorlichting

- **Na aankomst in de opvang**
  Alle bewoners krijgen bij aankomst op een opvanglocatie een verplicht intakegesprek, waarin onder meer hun rechten en plichten besproken worden. Daarnaast is er voorlichting over de gang van zaken op de opvanglocatie: Waar doe je boodschappen? Hoe werkt het openbaar vervoer? Bij wie kan je terecht met vragen?

- **Tijdens asielaanvraag**
  Aan bewoners die wachten op een beslissing op hun asielaanvraag wordt een oriëntatietraining aangeboden. Doel is dat bewoners zich oriënteren op hun actuele situatie én hun toekomst. Deelnemers aan de training krijgen onder meer informatie over school en opvoeding, gezondheidszorg en de positie van de vrouw in Nederland.

- **Na verkrijgen verblijfsvergunning**
  Vergunninghouders kunnen zich tijdens hun resterende verblijf in de opvang voorbereiden op hun inburgering in Nederland. Met een training 'Kennis van de Nederlandse Samenleving' en aanvullende Nederlandse taallessen bereiden bewoners zich voor op de verplichte inburgering bij de gemeenten. De lessen richten zich op de kennis die vergunninghouders nodig hebben als ze een woning krijgen in een gemeente en besteden aandacht aan de eigen verantwoordelijkheid, meedoen in de samenleving, wonen, gezondheidszorg, werk en inkomen.

Werk en opleiding

Een deel van de asielzoekers kiest ervoor te werken of studeren tijdens hun verblijf in de opvang. Werken of studeren vergroot de zelfredzaamheid en heeft een positief effect op de persoonlijke ontwikkeling, toekomstperspectief en leefomgeving van de bewoner.

Aanbod van programma's
Afhankelijk van de fase van de procedure waarin een bewoner zich bevindt biedt het COA op het azc diverse educatieve programma's aan. Bijvoorbeeld taallessen en de training 'Kennis van de Nederlandse Samenleving' voor bewoners die nog maar kort in Nederland zijn. Wie deze trainingen heeft gevolgd kan aanvullende taallessen volgen om nog beter Nederlands te leren spreken.

Open Leercentrum
Op elk AZC is een Open Leercentrum. Hier staan computers en kunnen bewoners in hun eigen tempo en op hun eigen niveau werken of gebruik maken van internet. Kinderen kunnen hier hun huiswerk maken. Er is begeleiding van medebewoners en Nederlandse vrijwilligers.

Volwassenenonderwijs
Volwassenen die onderwijs willen volgen kunnen daarbij ondersteuning krijgen van de Stichting voor Vluchteling-Studenten UAF. Het UAF ondersteunt vluchtelingen en asielzoekers in de vorm van advies en voorlichting, maar ook in de begeleiding tijdens studie, bemiddeling naar werk en financiële ondersteuning.

Onderwijs voor kinderen
Voor alle kinderen in Nederland geldt de leerplicht, dus ook kinderen in een asielzoekerscentrum gaan gewoon naar school. Aan ieder azc is een basisschool gekoppeld, maar ouders mogen ook zelf een school voor hun kind kiezen. Kinderen tussen 12 en 18 jaar gaan na aankomst in Nederland eerst naar de internationale schakelklas. Zodra ze voldoende Nederlands spreken, stromen ze in op een voor hen geschikte onderwijsvorm.

Werk
Asielzoekers mogen maximaal 24 weken per jaar betaald werken. Eventuele inkomsten worden ingehouden op het leef- en kleedgeld. Bewoners die willen werken moeten zelf werk zoeken. Het COA geeft wel advies maar bemiddelt niet. Op en rond het AZC worden bewoners betrokken bij dagelijkse werkzaamheden. Ze krijgen hiervoor een kleine vergoeding. Bewoners mogen ook buiten het AZC vrijwilligerswerk doen.

BIJLAGE 2: ALGEMENE INFO VLUCHTELINGENWERK WEERT PUNT WELZIJN

1. Doelstelling

De doelstelling van Vluchtelingenwerk zoals die sinds de oprichting van de toenmalige zelfstandige stichting heeft gegolden is opgeheven sinds 2015. "Het begeleiden en ondersteunen van nieuwe medeburgers bij hun maatschappelijke en culturele integratie in de Nederlandse en Weerter samenleving" en "het bevorderen van het geestelijk en maatschappelijk welzijn van vluchtelingen" klinken ouderwets en zijn formuleringen die niet meer van deze tijd zijn.
De nieuwe doelstelling ziet er als volgt uit:

Vluchtelingen, eventueel samen met familie/netwerk, zijn na een periode van individuele coaching in staat (voor zover mogelijk) sociaal zelfredzaam hun weg te vinden binnen de Weerter samenleving

Ter verduidelijking:

- *Vluchtelingen* - alle legale asielgerechtigden die maximaal 2 jaar in Weert wonen. Na de maatschappelijke begeleiding van vluchtelingenwerk worden vluchtelingen verwezen naar het algemene aanbod van voorzieningen. Uitgeprocedeerde vluchtelingen worden niet tot onze primaire doelgroep gerekend.
- *Eventueel samen met familie/netwerk* – indien er sprake is van een familie of een netwerk die een bijdrage kunnen leveren aan de integratie van een vluchteling, wordt deze zoveel mogelijk ingeschakeld.
- *Individuele coaching* – hieronder wordt de werkwijze verstaan die vluchtelingen via individuele begeleiding en coaching op weg helpt en op zelfredzaamheid is gericht.
- *(voor zover mogelijk)* – van vluchtelingen kan niet dezelfde mate aan zelfredzaamheid worden verwacht als van in Nederland geboren burgers. Er dient rekening te worden gehouden met het niveau bij aankomst in de gemeente en op basis daarvan kunnen realistische doeleinden geformuleerd worden.
- *Sociaal zelfredzaam* – ook vluchtelingen dienen zoveel mogelijk hun eigen verantwoordelijkheid te nemen en daarbij niet teveel te verwachten van anderen maar vooral in eigen kracht te geloven. Om dit proces te bewerkstelligen spelen allerlei sociale factoren een belangrijke rol.
- *Weg vinden in Weerter samenleving* – integratie gebeurt vooral lokaal en daarom is het gemakkelijker om via de eigen leefomgeving breder te kunnen inburgeren in het grotere, Nederlandse geheel.

2. Werkwijze

Met een professionele coördinatie en de inzet van lokale vrijwilligers richten we ons op een direct contact met de vluchteling en een samenhangende aanpak van de vragen en problemen in zijn of haar situatie. Na aankomst wordt samen met de vluchteling zijn specifieke situatie in kaart gebracht en wordt nagegaan wat de ondersteuningsbehoefte is – met inachtneming van zijn eigen verantwoordelijkheid.
In eerste instantie gaat het om vragen rond aanmelding en inschrijving bij tal van instanties en bedrijven en de kennismaking met hun nieuwe leefomgeving (zie 'Coaching Vestiging'). In tweede instantie om zelfstandig gebruik te leren maken van voorzieningen en een verdere oriëntatie op de mogelijkheden tot participatie (zie 'Coaching Integratie').

De vluchtelingencoach wijst de weg naar passende oplossingen waarbij hij ervoor waakt de regie zoveel mogelijk bij de vluchteling te leggen. Gaandeweg neemt de zelfredzaamheid bij het omgaan met instanties en voorzieningen toe en breidt de vluchteling zijn netwerk uit.
Vluchtelingen zijn vaak krachtige personen die veel hebben doorstaan. Door een coachende aanpak benutten we deze eigen kracht. Waar dat wenselijk is verbinden we deze dienstverlening met die van andere organisaties en verwijzen we door.

Vluchtelingenwerk heeft een bijzondere expertise waar het gaat om de situatie van de vluchteling in relatie tot zijn verblijfspositie. De verblijfsvergunning is gedurende een periode van 5 jaar intrekbaar en de aan- of afwezigheid van de juiste verblijfsdocumenten kan belangrijke materiele gevolgen hebben voor individu en samenleving. Vluchtelingenwerk is korte tijd na aankomst in Weert op de hoogte van het dossier en heeft de juiste kennis om acties en gevolgen in te kunnen schatten. Dit geldt ook voor procedures met betrekking tot gezinshereniging. Met deze expertise kunnen we de betrokkene en samenwerkende instanties snel en goed informeren (zie 'Monitoring Verblijf').

Aanpak
Vluchtelingenwerk Weert Punt Welzijn gaat uit van individuele trajectbegeleiding, van instroom tot uitstroom, in acht fasen:

- Aanmeldingsfase: het moment waarop vluchtelingenwerk bericht krijgt van de gemeente dat een nieuwkomer zal arriveren.
- Intakefase: gesprek met de projectmedewerker en een tolk, waarin de zelfredzaamheidsmatrix als richtlijn dient.
- Opnamefase: definitieve koppeling aan een persoonlijke begeleider.
- Analysefase: analyse van het functioneren van de cliënt op 9 leefgebieden.
- Planningsfase: het opstellen van een begeleidingsplan.
- Uitvoeringsfase: de uitvoering van het begeleidingsplan.
- Evaluatiefase: een terugblik op de uitvoeringsfase, deze vindt om de 3 maanden plaats met de projectmedewerker.
- Uitstroomfase: de afronding van de hulpverlening en eventuele laatste doorverwijzing.

De stappen hebben betrekking op negen leefgebieden: contact, beheer, rechtspositie, wonen, gezondheid, financiën, onderwijs, participatie, werk. Centraal staan de sterke punten en krachten van mensen en niet hun problemen.

Coaching Vestiging
Omdat veel cliënten nog onbekend zijn met verwachtingen, verplichtingen en procedures kiest de begeleider in deze fase voor een actieve benadering.
Vluchtelingenwerk staat borg dat een cliënt aan het eind van het programma:

- correct is aangemeld en ingeschreven bij ter zake doende instellingen
- heeft kennisgemaakt met betrokken instellingen
- zich bewust is van rechten, plichten en procedures
- heeft kennisgemaakt met budgetbeheer

De vrijwilliger begeleidt onder meer de ondertekening van het huurcontract, contact met nutsvoorzieningen en de registratie in de nieuwe woonplaats. Daarnaast geeft de vrijwilliger uitleg over allerlei financiële zaken en budgetbeheer en zorgt dat de cliënt de juiste verzekeringen afsluit. Hij begeleidt de cliënt ook als deze zich inschrijft voor de inburgeringscursus, een opleiding begint of solliciteert en helpt bijvoorbeeld zoeken naar een school, een sportclub, een dokter, een tandarts of een consultatiebureau.
Deze fase duurt maximaal één maand vanaf het moment van inschrijving in de gemeente.

Coaching Integratie
De rol van de coach is in deze fase, die maximaal 11 maanden duurt, wezenlijk anders (de duur kan verlengd worden bij bijzondere gevallen die met een langer traject duidelijk gebaat zijn). Bij vestiging had de coach een meer leidende rol, nu is de coach echt coach. De verantwoordelijkheid voor activiteiten ligt expliciet bij de cliënt.
Bij de coachende benadering onderzoeken we steeds welke hulpbronnen de cliënt kan aanspreken om zelf verder te komen: een eigen netwerk, contacten binnen zorg of school, een uitzendbureau of internet.

De einddoelen van deze coachingserie zijn onderverdeeld in negen categorieën, die tezamen de zelfredzaamheidsmatrix zullen uitmaken. Hieronder staat een overzicht van de categorieën, met een voorbeeld van de onderwerpen die aan de orde kunnen komen.

- Contact (gesprek voeren, brief schrijven)
- Beheer (formulieren invullen, budgetbeheer)
- Rechtspositie (verblijfsvergunning, gezinshereniging)
- Wonen (verhuismogelijkheden, energiebeheer)
- Gezondheid (zorgstructuur, specifieke zorg)
- Financiën (belasting, loon)
- Onderwijs (contact met school van kinderen, eigen mogelijkheden)
- Participatie (buurthuisactiviteiten, opbouw eigen netwerk)
- Werk (opstellen CV, solliciteren)

Welke einddoelen een cliënt bereikt verschilt per persoon. Drie belangrijke succesfactoren zijn:

- De mate waarin iemand Nederlandse gebruiken kent en de taal beheerst;
- De mate waarin iemand zijn post, mail en financiën zorgvuldig beheert;
- De mate waarin iemand kennis heeft over de sociale kaart.

Gedurende dit traject kan een cliënt gebruik maken van het taalspreekuur dat ter extra ondersteuning van de inburgeringscursus dient. Ook hier wordt met op het individu toegepaste duidelijke, concrete vooraf vastgestelde doelen gewerkt die om de 3 maanden worden

geëvalueerd. Het taalproject heeft 3 pijlers, namelijk: huiswerkbegeleiding, informele ondersteuning en thema bespreking. Het taalspreekuur werkt met vaste cliënten die gemotiveerd zijn om de Nederlandse taal in al haar facetten zo snel mogelijk te beheersen. Het vindt plaats op 3 dagdelen van 10.00u tot 13.00u.

Monitoring verblijf
Een asielzoeker die een verblijfsvergunning krijgt, is nog niet zeker van zijn rechtspositie. In de meeste gevallen kan de overheid vijf jaar lang de vergunning intrekken, bijvoorbeeld door wijzigende omstandigheden in het land van herkomst. Deze onzekerheid is bedreigend voor de mogelijkheden tot integratie.

Vluchtelingenwerk Weert Punt Welzijn monitort de gang van zaken rond het verblijfsrecht van cliënten, en informeert hen tijdig bij veranderingen. Zo kan iedereen adequaat reageren wanneer de ontwikkelingen daarom vragen. Tijdig optreden kan veel ongewenste effecten voorkomen. Dit geldt ook voor de hereniging met achtergebleven gezinsleden.
Bij een wijzigende situatie is snel handelen belangrijk. Vluchtelingenwerk heeft vaak al een dossier over een cliënt nog voor die in de gemeente komt wonen. Zo kennen we achtergronden van de cliënt en de procedure. We informeren cliënten over hun verplichtingen, kansen en mogelijkheden op het gebied van vergunningen en procedures. Zo voorkomen we problemen als budgetproblematiek, stagnatie van het integratieproces en illegaliteit.

Juridische ondersteuning van vluchtelingen en asielzoekers vormt een belangrijk onderdeel van ons werk. Sommige zaken vergen zulke specialistische kennis dat er slechts enkelen zijn die vluchtelingen hierbij kunnen begeleiden, zoals bijvoorbeeld gezinshereniging. In het intakegesprek dient al duidelijk te worden of een vluchteling een beroep gaat doen op gezinshereniging zodat de op dit gebied kundige vrijwilligers ingeschakeld kunnen worden (los van het coachingstraject). Vluchtelingen die door hun vlucht gescheiden zijn geraakt van hun gezin, hebben recht op gezinshereniging. In de praktijk blijkt dit vaak een ingewikkelde procedure, die soms wel jaren kan duren. Vluchtelingenwerk biedt gezinnen praktisch-juridische hulp tijdens het hele proces.
Onze gespecialiseerde vrijwilligers verzetten veel werk om gezinshereniging mogelijk te maken. Dit is wat zij allemaal doen:
- uitleg geven over de procedure aan vluchtelingen die herenigd willen worden met hun gezin, vader of moeder;
- praktische hulp bieden bij het invullen van de formulieren voor de aanvraag van een 'machtiging tot voorlopig verblijf' (mvv, dit is een soort visum);
- overleggen met de vluchteling over de ambassade waar ze de aanvraag kunnen indienen en de reisroute die gezinsleden kunnen volgen;
- contact zoeken met de ambassade voor het indienen van de aanvraag en andere onderzoeken waarvoor de gezinsleden naar de ambassade moeten gaan;
- overleggen met de vluchteling over de documenten die voor vertaling naar Nederland moeten worden verstuurd;
- een advocaat benaderen voor het indienen van een eventueel bezwaar of beroep tegen het besluit over de mvv-aanvraag of verblijfsvergunning;
- overleggen met de advocaat over in te dienen juridische stukken of informatie.

Bovendien kan er voor de kosten die gezinshereniging met zich meebrengt een beroep worden gedaan op het noodfonds dat in beheer is van Punt Welzijn. Vluchtelingen kunnen in dat kader een aanvraag doen om de helft van de vliegkosten te vergoeden; hiertegenover staat een tegenprestatie die uit vrijwilligerswerk bestaat en een verplichting tot terugbetaling indien de cliënt werk heeft gevonden.

Informatie en Advies
Het open spreekuur blijft ook in de nieuwe werkvorm behouden, maar wordt beperkt tot twee ochtenden per week (van 10.00u tot 14.00u). De ervaren spreekuurbegeleiders fungeren voornamelijk als achterban voor de coaches, die met allerlei praktische zaken bij hen terecht kunnen. Vluchtelingen kunnen hiervan ook eventueel gebruik maken als er dringende zaken zijn die niet kunnen wachten op hun afspraak met de persoonlijke begeleider. Ook kan dit spreekuur als een tijdelijke vervanging dienen indien de persoonlijke begeleider even is weggevallen. Vluchtelingen die langer dan 1 jaar in Weert wonen en/of de coachingstrajecten hebben doorlopen, worden doorverwezen naar De Vraagwijzer waar zij van het algemene aanbod voor Informatie, Advies en Ondersteuning gebruik kunnen maken.

BIJLAGE 3: DIENST – ACTIVITEITKAART VLUCHTELINGENWERK

Dienstnaam	**Vluchtelingenwerk**
Doelstelling(en)	• Vluchtelingen (eventueel samen met familie/netwerk) zijn na een periode van individuele coaching in staat (voor zover mogelijk) sociaal zelfredzaam hun weg te vinden binnen de Weerter samenleving.
Indicator 2016	• Maximaal 40 volwassen nieuwkomers een coachingstraject aanbieden. • Alle nieuwkomers maatschappelijk intensief begeleiden gedurende de eerste vier weken, de periode waarin de vluchteling verhuist van AZC naar Weert. • Tweemaal per week taalbegeleiding geven in de vorm van huiswerkbegeleiding, thema bespreking en praktijkbegeleiding.
Doelgroep/ gebied	Alle legale vluchtelingen, die vanaf 1 januari 2015 woonachtig zijn in Weert.
Deelnota	Artikel 60 Huisvestingswet; Wet Inburgering Nieuwkomers
Terugblik op resultaten eerste helft 2015	Vluchtelingenwerk begon dit jaar met een nieuwe werkwijze, namelijk individuele coaching van nieuwkomers. 45 nieuwkomers (inclusief kinderen) kwamen in het eerste half jaar van 2015 in Weert wonen waarvan de volwassenen allemaal in een coachingstraject werden opgenomen, alsmede de vluchtelingen die in 2014 reeds in Weert woonden. Deze laatste groep kreeg een traject van twee maanden waarna zij werden doorverwezen naar het reguliere aanbod van informatie- en adviespunten. Nieuwe coaches en taalbegeleiders werden met succes geworven, waardoor het huidige aantal vrijwilligers inmiddels uit 40 personen bestaat. Ook de sociaal-culturele commissie werd nieuw leven ingeblazen met als voornaamste taak vluchtelingen en vluchtelingenwerk positief op de kaart te zetten in Weert. Een interculturele kookavond en een informatieavond belastingdienst werden georganiseerd, met succes en voor herhaling vatbaar. De taalbegeleiding kon worden uitgebreid naar drie dagdelen in de week en 18 vluchtelingen konden hiervan gebruik maken. Een start is gemaakt met methodisch werken aan zelfredzaamheid van cliënten door middel van een driedaagse coachingscursus en een daarop toegespitst registratiesysteem.
Consequenties voor 2016	Alle volwassen nieuwkomers konden vooralsnog gekoppeld worden aan coaches. De duur van het traject is echter afhankelijk van het aantal volwassen nieuwkomers dat nog komen gaat en het aantal beschikbare coaches. Werving van meer coaches blijft daarom een prioriteit om zodoende in staat te zijn alle nieuwkomers minimaal een half jaar te begeleiden. Omdat het vluchtelingenvraagstuk nu zo actueel is, wilt vluchtelingenwerk de vluchtelingen die in Weert wonen een gezicht geven en bovendien zichtbaar maken wat haar vrijwilligers doen. Daarom zal vluchtelingenwerk waar mogelijk activiteiten en initiatieven ondersteunen en zelf ontplooien die het draagvlak onder de Weertse bevolking voor asielzoekers en vluchtelingen vergroten. Methodisch werken aan zelfredzaamheid is gebleken een flinke opgave te zijn voor de vrijwilligers. Het is van belang om na te gaan in hoeverre de methodiek en de bijbehorende registratie uitgevoerd kan worden door de vrijwillige coaches.

De inburgeringscursus die vanaf mei 2015 door Vluchtelingenwerk Limburg wordt aangeboden in Weert heeft als verplicht onderdeel begeleiding door een taalcoach. In de loop van het jaar zal in samenwerking met VW Limburg bekeken worden in hoeverre ons taalproject hierin geïntegreerd kan worden.

Nauwe samenwerking en afstemming tussen gemeente en vluchtelingenwerk blijft noodzakelijk om het stijgende aantal nieuwkomers goed te begeleiden tijdens hun start in Weert en een voorspoedige integratie mogelijk te maken. Meer nieuwkomers betekent meer coaches en meer (professionele) coördinatie.

Samenwerking / Keten: Gemeente Weert, Landelijk Bureau VluchtelingenWerk Nederland, IND, De Vraagwijzer, ambassades, advocaten, Algemeen Maatschappelijk Werk, Gespecialiseerde Thuis Begeleiding, COA, ROC/Gildeopleidingen, Vluchtelingenwerk Limburg

Kwaliteitsmeting: Iedere cliënt zal individueel de gelegenheid krijgen om in evaluatiegesprekken zijn/haar mening te uiten over het coachingstraject.

Activiteiten (directe ureninzet)	financiering gemeente Weert 2015			overige financiering	vrijwilligers	Stage/PIO
	uren 2015	regulier subs.	projectsubs.			
Vluchtelingen-werk					5.000	500
TOTAAL					**5.000**	**500**

BIJLAGE 4: PLAN VAN AANPAK PARTICIPATIEVERKLARINGSTRAJECT

Activiteit	**<u>Participatieverklaringstraject</u>** *'Op grond van de evaluatie en het bestuurlijk overleg wordt het participatieverklaringstraject via het volgende model ingevoerd:* *1. Verplichte ondertekening van de participatieverklaring en deelname aan een workshop en eventuele andere activiteiten in dat kader voor alle inburgeringsplichtige nieuwkomers (met name vergunninghouders en hun gezinsleden en overige inburgeringsplichtigen);* *2. Vooruitlopend op de daarvoor noodzakelijke wetswijziging wordt het participatieverklaringstraject een onderdeel van het traject maatschappelijke begeleiding voor alle vergunninghouders en hun gezinsleden'* (p.3, Kamerbrief participatieverklaring, 27-11-2015). Vluchtelingenwerk Weert Punt Welzijn organiseert de workshops voor vergunninghouders die moeten leiden tot het tekenen van de participatieverklaring en implementeert het bekendmaken met Nederlandse kernwaarden binnen de coachingsmethodiek die zij hanteert.
Doelstelling	Vergunninghouders krijgen een goed beeld van de waarden van de Nederlandse samenleving en tekenen de participatieverklaring.
Doelgroep	Vergunninghouders die vanaf 2016 in Weert wonen.
Werkwijze	Workshop duurt 180 minuten, wat door ProDemos wordt omschreven als de ideale duur voor een 'comfortabel programma' in de *'Handleiding Workshop Participatieverklaring'.* Een groep bestaat uit max. 15 personen. Bij het samenstellen van de groepen wordt rekening gehouden met taalniveau en afkomst. Een professional coördineert het project en geeft de workshops, daarbij ondersteund door 2 vrijwillige klassenassistenten en minimaal 1 vrijwillige tolk. De klassenassistenten zijn huidige vrijwillige coaches die de (achtergrond van de) deelnemers reeds kennen, waardoor zij voor een extra verdieping kunnen zorgen. Zowel de professional als de vrijwilligers volgen de train-de-trainer-bijeenkomst. In de workshop worden de Nederlandse waarden en basisprincipes op een interactieve manier behandeld en toegelicht. De workshop bevat vijf werkvormen, die worden ingezet voor een nadere kennismaking met de Nederlandse kernwaarden en ter voorbereiding op de ondertekening van de participatieverklaring. Daarnaast wordt een extra domein toegevoegd in de zelfredzaamheidsmatrix, het instrument waarmee de coaches bij vluchtelingenwerk Weert werken en de vooruitgang toetsen van de statushouders die zij begeleiden. Dit extra domein wordt genoemd: bekendheid met kernwaarden in Nederland. Iemand is voldoende zelfredzaam wanneer hij/zij op alle domeinen uit de matrix minimaal een score 4 behaald op een schaal van 1 tot 5.
Resultaat	Vergunninghouders zijn bekend met de kernwaarden in de Nederlandse samenleving en hebben de participatieverklaring ondertekend.
Planning	Afhankelijk van de instroom worden workshops voor minimaal 10 personen georganiseerd. Met terugwerkende kracht wordt de workshop aangeboden aan de vergunninghouders die vanaf januari 2016 in Weert wonen.
Kosten	O.b.v. 160 deelnemers in 2016 en 2017. Kosten zijn dus berekend voor 2 jaar. - Uren professional: 120 uur x € 54,50 (geven van 15 workshops van 3 uur + algehele ontwikkeling en coördinatie van het project + deelname van 2 professionals aan train-de-trainer-bijeenkomst) € 6.540,- - Vrijwilligerskosten- en vergoedingen (voor vrijwillige klassenassistenten en tolken) € 1.500,- - Lesmaterialen (pakketten te bestellen bij ProDemos) € 350,- - Overige materialen (stiften, blanco vellen, etc.) € 200,- - Train-de-trainer-bijeenkomst ProDemos voor 10-15 personen op locatie in Weert € 1.750,- - Huur ruimte + benodigdheden € 1.200,- - Onvoorzien € 250,- **TOTAAL** **€ 11.790,-**

BIJLAGE 5: ONDERWIJS, KINDEROPVANG EN PREVENTIEF JEUGDBELEID

Naast de inburgering en scholing van volwassenen is opvang en scholing van kinderen van belang. COA is verantwoordelijk voor scholing op het AZC en heeft een school voor PO (150 leerlingen) en een voor VO (96 leerlingen) gestart. De verwachting is dat de kinderen ook na het verwerven van een status geruime tijd in het AZC verblijven, gezien de druk op woningen voor vergunninghouders.

We gaan met COA in gesprek over de peuteropvang op het AZC. Ervan uitgaande dat de peuters geruime tijd in het AZC en 80% definitief in Nederland blijven, getuigt het van een lange termijnvisie als kinderen in de belangrijkste periode van hun talig leven (2-6 jaar) een goede basis wordt geboden. De rijksoverheid verplicht gemeenten een aanbod te doen voor kinderen van laagopgeleide ouders, maar is gevraagd om COA en AZC gemeenten hierin te faciliteren. Ons VVE/OAB budget is nl. gebaseerd op het aantal kinderen van laagopgeleide ouders van 2010. Vandaar dat we de rijksoverheid aanspreken op solidariteit: kosten van peuteropvang horen niet enkel te worden neergelegd bij AZC-gemeenten, die toch al extra inzet leveren. Een rijksbijdrage o.b.v. solidariteitsbeginsel, zodat (rijke) gemeenten zonder AZC meebetalen, is niet meer dan redelijk.

Vergunninghouders die inburgeringscursussen volgen, verwijzen we zoveel mogelijk naar de belastingdienst voor kinderopvangtoeslag. Voor vergunninghouders geldt de vangnetregeling voor alle inwoners: voor peuters zonder recht op belastingtoeslag kinderopvang is er een gemeenteplek. Professionele peuteropvang past in de taakstelling van passend onderwijs (zo weinig mogelijk kinderen naar duur, speciaal onderwijs) en jeugdhulp (minder dure hulp door preventie).

Kinderen van vergunninghouders die een woning hebben gekregen, stromen in bij regulier PO (primair onderwijs) en VO (voortgezet onderwijs). Het ministerie van onderwijs heeft extra ijkmomenten ingevoerd of financiert extra formatie bij grote tussentijdse instroom.
De schoolbesturen in Weert organiseren NT2 (Nederlands als tweede taal) onderwijs: anderstalige instromers krijgen deels aparte ondersteuning en deels doen ze mee in hun eigen klas.

Op basis van bestaand onderwijsachterstandenbeleid wordt Weert breed € 70.000 voor vroegschoolse educatie ingezet voor doorgaande lijn voorschools/PO/VO en voor ouder-kind activiteiten (OpStapproject). Verder wordt € 175.000 (rijksgeld) ingezet voor schakelklassen; leerlingen van groep 1 en 2 krijgen wekelijks 8 uur extra taalonderwijs. Bij de brede scholen in Weert worden laagdrempelige, goedkope buitenschoolse activiteiten georganiseerd zodat kinderen uit de lage-inkomensgezinnen ook gebruik kunnen maken van sport- en cultuuraanbod. Verder kunnen gezinnen met lage inkomens gebruik maken van het sport- en cultuurfonds.

Betrokkenheid bij de school van de kinderen is een ideale ingang voor (ouder)participatie en het signaleren van de behoefte aan opvoedondersteuning. Door de instroom van vergunninghouders is uitbreiding van ouderactiviteiten nodig. Hierover volgt overleg met de schoolbesturen, Punt Welzijn en het Centrum voor Jeugd en Gezin.

NB: het grondwettelijk recht op onderwijs geldt ook voor illegale, leerplichtige kinderen.

Een tijdelijk thuis

DE INNOVATIEVE AANPAK VAN EEN HUISVESTINGSVRAAGSTUK

Inhoud

1. Inleiding 2
2. Bijzondere doelgroepen 2
2.1 Inventarisatie vraag vanuit (bijzondere) doelgroepen 3
2.2 Vergunninghouders 3
3. Innovatieve oplossingen 4
3.1 Benutting gemeentelijk vastgoed 4
3.2 Inspanningen Wonen Limburg rond onconventionele oplossingen 5
3.3 Particuliere markt 5
4. Leefbaarheid 6

1. Inleiding

De gemeente Weert kampt met een nijpende krapte op de woningmarkt. Wonen Limburg, de grootste woningcorporatie binnen de gemeente, heeft een beperkt aanbod aan woningen in het goedkoopste segment (ca. € 400,- tot max. € 575,- p/m aan huurlasten). Tegelijkertijd is de vraag naar dit soort woningen groot en groeiende. Zowel 'reguliere' woningzoekenden als bijzondere doelgroepen dingen mee naar een relatief klein aantal sociale huurwoningen.

Het drastische verschil tussen vraag en aanbod is naar verwachting van tijdelijke aard. De druk op de sociale huurmarkt is door diverse ontwikkelingen de afgelopen jaren fors toegenomen. Zo zorgt de economische crisis er bijvoorbeeld voor dat minder mensen een huis kopen, en dus een beroep doen op de (sociale) huurmarkt. Tegelijkertijd zijn de hypotheekeisen aangescherpt. Ook de verplichte huisvesting van vergunninghouders zorgt voor een piek aan de vraagkant van de markt. Prognoses wijzen echter uit dat de vraag op middellange termijn weer zal afnemen. De oplossing van het probleem is dan ook niet gelegen in het bijbouwen van sociale huurwoningen met een afschrijvingstermijn van vijftig jaar. De verwachting is dat de behoefte zich met name in de komende tien tot vijftien jaar zal manifesteren. De benodigde investeringen moeten binnen de financiële kaders passen, en de leefbaarheid in de wijken moet behouden blijven.

De gemeente Weert en Wonen Limburg zijn zich ervan bewust dat een nauwe samenwerking noodzakelijk is om het vraagstuk op te lossen. Gezien de huidige situatie wordt daarbij afgeweken van traditionele oplossingen, zoals het bijbouwen van nieuwe huurwoningen. In plaats daarvan wordt gekozen voor een innovatieve benadering. In de voorliggende notitie wordt de huidige situatie verder geduid en wordt de voorgestelde aanpak nader toegelicht.

De gemeente Weert en Wonen Limburg hebben niet de intentie om op voorhand het belang van de ene groep boven dat van de andere te stellen. De rechtvaardige toewijzing van beschikbare woningen is een kwestie die afzonderlijk wordt opgepakt, en valt daarmee buiten de reikwijdte van deze notitie.

De voorliggende nota wordt aangeboden aan zowel het bestuur van Wonen Limburg als aan het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Weert, als uitvloeisel van een afspraak die is gemaakt tijdens het bestuurlijk overleg tussen beide partijen op 9 september 2015. Bij een akkoord van beide besturen wordt zo snel mogelijk overgegaan tot de uitvoering van de voorgestelde plannen.

2. Bijzondere doelgroepen

Het is lastig om een eenduidige definitie voor het begrip 'bijzondere doelgroepen' te formuleren. Het gaat veelal om jongeren met een ondersteuningsbehoefte die vanwege omstandigheden niet meer thuis kunnen blijven wonen en dreigen af te glijden, mensen uit de maatschappelijke opvang en mensen die vanwege de extramuralisering in de zorg zelfstandig moeten gaan wonen. Deze mensen hebben bijzondere aandacht nodig of verkeren in een situatie waarin huisvesting de volgende stap in hun hersteltraject is. Maar ook vergunninghouders, jongeren/starters, arbeidsmigranten en woonurgenten zijn gebaat bij een toename van het aantal goedkope huurwoningen. De wachtlijsten zijn lang.

De beperkte uitstroommogelijkheden naar zelfstandig wonen vormen een bottleneck voor onze voorzieningen, waardoor problemen bij de instroom ontstaan en zowel burgers als professionals

gedemotiveerd raken. Een belangrijk gevolg is dat inwoners er moeilijker in slagen om zelfredzamer te worden.

Om te voorkomen dat we de definitie van 'bijzondere doelgroepen' te zeer afbakenen, vatten we iedereen die niet beschouwd kan worden als regulier woningzoekende onder de noemer 'bijzondere doelgroep', zonder de regulier woningzoekenden daarbij uit het oog te verliezen.

2.1 Inventarisatie vraag vanuit (bijzondere) doelgroepen

Om de omvang van het probleem te duiden, is getracht een inschatting te maken van de vraag naar huisvesting vanuit (bijzondere) doelgroepen op jaarbasis. Hierbij is gekeken naar alle doelgroepen die gebaat zijn bij goedkope, betaalbare huisvesting, in de vorm van kleine appartementen. Hierbij is in eerste instantie gekeken naar de meest voor de hand liggende (bijzondere) doelgroepen:

- Jongeren met een ondersteuningsbehoefte: 10 tot 15;
- Maatschappelijke opvang: 15 tot 20;
- Extramuralisering: gegevens niet compleet, voor de GGZ is de schatting 50;
- Vergunninghouders: taakstelling 58 in het eerste half jaar van 2016;
- Jongeren/starters: 70 per jaar;
- Woonurgenten: momenteel 221, inclusief jongeren/starters;
- Arbeidsmigranten;
- Instroom vanuit Rubicon wanneer de Alleenstaande Minderjarige Vergunninghouders (AMV's) de 18-jarige leeftijd bereiken.

Hoewel het slechts een ruwe inschatting betreft en niet alle gegevens voorhanden zijn, is het duidelijk dat het een behoorlijke opgave is om iedereen uit de bovenstaande categorieën te voorzien van passende huisvesting. Volgens berekeningen van de gemeente Weert is er in Weert in twee jaar tijd (2015-2016) behoefte aan circa tweehonderd extra sociale huurwoningen. Het gaat dan met name om kleine, goedkope huurwoningen voor een- of tweepersoonshuishoudens.

2.2 Vergunninghouders

De gemeenten hebben de verplichting om vergunninghouders te huisvesten. Vergunninghouders zijn asielzoekers die een verblijfsstatus hebben ontvangen. In het 'Bestuursakkoord Verhoogde Asielinstroom' zijn hier afspraken over gemaakt tussen onder andere de Rijksoverheid, het COA, de gemeenten en de provincies. De gemeente Weert heeft voor het eerste half jaar van 2016 de taakstelling om 58 vergunninghouders te huisvesten.

Vergunninghouders worden niet in het bijzonder aangemerkt als een bijzondere doelgroep. Toch wordt er een groot beroep gedaan op gemeenten en woningcorporaties om vergunninghouders zo snel mogelijk te huisvesten, ook vanwege de wettelijke verplichting om aan vergunninghouders voorrang te verlenen bij huisvesting. Zij hebben dus een uitzonderingspositie. Een snelle doorstroom uit de vluchtelingenopvang is van groot belang om vergunninghouders zo snel mogelijk actief deel te laten uitmaken van de Nederlandse samenleving.

Het Rijk onderkent dat het beschikbaar stellen van voldoende woningen voor vergunninghouders een zware taakstelling is. In het afgesloten bestuursakkoord is dan ook een pakket van maatregelen opgenomen. Desalniettemin zorgt de opgelegde taakstelling voor een enorme druk op het beschikbare woningbestand.

Er dient specifiek rekening te worden gehouden met de huisvesting van alleenstaande, minderjarige vluchtelingen (AMV's). Zij mogen onder begeleiding in groepsverband wonen. In Midden-Limburg zijn hierover afspraken gemaakt met jeugdhulpinstelling Rubicon. Op het moment dat de AMV's de

volwassen leeftijd van achttien jaar hebben bereikt, moeten zij echter vast gehuisvest worden, waardoor de druk op de woningmarkt verder opgevoerd zal worden.

3. Innovatieve oplossingen

De vraag naar woningen uit het goedkoopste segment is aan verschillende factoren onderhevig. Er mag worden aangenomen dat de vraag vanuit de reguliere woningzoekenden in de toekomst relatief stabiel blijft. Er zullen altijd jongeren zijn die voor het eerst zelfstandig willen wonen en daarbij niet veel geld te besteden hebben. Hetzelfde geldt voor mensen met een lagere sociaal-economische status.

Voor een gedeelte van de bijzondere doelgroepen ligt dit anders. De woningvraag door extramuralisering wordt grotendeels veroorzaakt door de transitie van de (jeugd)zorg die per 1 januari 2015 van kracht is gegaan. Er wordt verwacht dat deze vraag na verloop van tijd weer enigszins zal afnemen. De situatie rondom de vergunninghouders is hiermee vergelijkbaar. De vluchtelingencrisis zorgt logischerwijs voor een aanzienlijke toename in het aantal vergunninghouders. Er wordt verondersteld dat een normalisering van de vluchtelingencrisis zal leiden tot een afname van de woningvraag vanuit vergunninghouders.

De gemeente Weert voorziet dat in de nabije toekomst een stijging van de woningvoorraad gewenst is, maar dat deze stijging op termijn zal afvlakken. De top wordt volgens de meest recente prognose in 2028 bereikt. De gemeente beroept zich bij deze prognose op allerlei statistische gegevens, waaronder informatie over demografische ontwikkelingen. De combinatie van de verwachtte (demografische) ontwikkelingen, de tijdelijke piek in de vraag naar woningen in het goedkoopste huursegment, en de druk om snel te handelen, maakt dat innovatieve oplossingen noodzakelijk zijn. Er is behoefte aan vormen van tijdelijke huisvesting die geen afbreuk doen aan de leefbaarheid in de wijken en ook nog eens past binnen de financiële kaders. De streeftijd is een periode van tien jaar. Wonen Limburg en de gemeente Weert willen hierin gezamenlijk drie sporen bewandelen. Onderstaand volgt een uitleg van de voorgestelde oplossingen.

3.1 Benutting gemeentelijk vastgoed

De gemeente Weert heeft het nodige vastgoed in eigen bezit. Mogelijkerwijs kan een gedeelte van dit vastgoed benut worden voor de tijdelijke huisvesting van woningzoekende burgers. Een analyse van de vastgoedportefeuille wijst echter uit dat de mogelijkheden vooralsnog beperkt zijn.

De gemeente heeft een aantal woningen en appartementen in bezit. Deze zijn in het kader van projecten aangekocht of gerealiseerd. Voor deze woningen en appartementen geldt dat de huurprijs boven de liberalisatiegrens ligt, of dat er al een keuze is gemaakt om het eigendom te vervreemden. Daarmee is er vanuit de eigen woningvoorraad niets beschikbaar.

Het overige gemeentelijk vastgoed is afgestemd op de kerntaken van de gemeente. Er zal een afweging gemaakt moeten worden welk vastgoed geschikt te maken is voor bewoning middels transformatie. Hierbij dient rekening te worden gehouden met de relatief korte periode van tien tot vijftien jaar waarin het woningaanbod beschikbaar dient te zijn. Op voorhand wordt daarom gezocht naar objecten die met relatief beperkte ingrepen geschikt gemaakt kunnen worden, zoals bijvoorbeeld schoolgebouwen.

De gemaakte analyse levert een aantal opties op die in de toekomst wellicht benut kunnen worden:

1. Wijkaccommodatie de Spil op Molenakker wordt bekeken als optie. Wonen Limburg bekijkt aan de hand van tekeningen wat de mogelijkheden zijn.

2. Op dit moment wordt de haalbaarheid onderzocht van de herbestemming tot woningen van de verdiepingen van het Muntcomplex, waar het RICK en de Roos gehuisvest zijn. De insteek is dat de instellingen elders worden gehuisvest, waarbij een kostenbesparing op de huurprijs wordt gerealiseerd.

3.2 Inspanningen Wonen Limburg rond onconventionele oplossingen

Wonen Limburg gaat op korte termijn over tot een drietal onconventionele maatregelen:

1. Er wordt onderzoek gedaan naar de mogelijkheden om het voormalig UWV gebouw aan de Emmasingel 53 om te bouwen tot woningen.
2. Wonen Limburg gaat over tot de plaatsing van een dertigtal Heijmans ONE woningen. Heijmans ONE is een nieuw, tijdelijk woonconcept. De prefabriceerde woningen zijn voorzien van een keuken, badkamer, woonkamer met vide, een aparte slaapkamer, een buitenterras en een eigen voordeur. Deze woningen zijn nadrukkelijk bedoeld voor de reguliere woningzoekende. De woningen worden geplaatst op drie locaties (aan de Heuvelweg op Leuken en op twee locaties bij de Chroniek op Keent).
3. Wellicht blijft het niet bij een dertigtal Heijmans ONE woningen. De SP-, PvdA-, en VVD-fracties in Weert hebben op 12 november 2015 een motie ingediend waarin zij vragen te bezien of er op korte termijn een groter aantal dan dertig tijdelijke huurwoningen, zoals die van het type Heijmans ONE, in Weert gerealiseerd kan worden. De motie is aanvaard. Mogelijke locaties bij een eventueel vervolg van een tijdelijk woonconcept zijn het terrein van de voormalige sporthal Leuken en het terrein van de voormalige witte school op Boshoven (Boshoverweg 49).

3.3 Particuliere markt

Traditioneel gezien zijn gemeenten en woningcorporaties op elkaar aangewezen bij het voorzien in voldoende sociale huurwoningen. Nood breekt echter wet, dus wordt er ook in de private sector gezocht naar oplossingen. Daarin worden een aantal sporen bewandeld:

1. Samenwerking met makelaars: er is bij Saelmans, René Dwars en Witte & Verheul, de drie grootste makelaardijen van Weert, geïnformeerd naar de mogelijkheden. De meeste voorhanden zijnde woningen blijken echter boven de huursubsidiegrens te liggen. Met de makelaars is afgesproken dat bij de beschikbaarheid van particuliere huurwoningen met een huur onder de huurtoeslaggrens, en bij bereidheid van de eigenaar, deze woningen worden aangeboden aan de gemeente voor vergunninghouders.
2. Samenwerking met particuliere huiseigenaren: in de Hegstraat komen drie appartementen beschikbaar en er is verder nog contact over een grote woning. Inmiddels hebben zich meerdere mensen bij de gemeente gemeld die hun woning aan vergunninghouders willen verhuren. Wonen Limburg is bereid deze woningen in beheer te nemen. Het beheer van Wonen Limburg bestaat uit ontzorgen door de woningen in samenwerking met de gemeente aan te bieden aan statushouders, huurovereenkomsten af te sluiten, het mutatieproces bij verhuizingen te verzorgen, de huurincasso te verzorgen en te bemiddelen bij reparatieverzoeken. Wonen Limburg vraagt voor de beheerwerkzaamheden een vergoeding van €350,- per woning per jaar.
3. Verder worden particuliere initiatiefnemers voor transformatie van panden in de binnenstad verzocht enkele woningen beschikbaar te stellen voor specifieke doelgroepen.

De bovengenoemde oplossingsrichtingen bieden perspectief op een gedegen afhandeling van het huisvestingsvraagstuk, maar vergen allen de nodige aandacht en inspanningen. Wellicht komen er op de langere termijn meer opties beschikbaar.

4. Leefbaarheid

Wonen Limburg en de gemeente Weert onderstrepen beiden het belang van leefbaarheid in de wijken. Uit ervaringen is gebleken dat een concentratie van bewoners met een lagere sociaal-economische status eerder leidt tot allerlei problemen in de wijk, en daarmee een verminderde leefbaarheid. Het is dan ook de bedoeling om de bijzondere doelgroepen zo veel mogelijk te spreiden over de stad. Enige concentratie zal echter nagenoeg onvermijdelijk zijn, vanwege de geclusterde ligging van de juiste woningen.

Het streven is om zo veel mogelijk de reguliere woningzoekenden te plaatsen in de tijdelijke woonvormen. In vergelijking met de bijzondere doelgroepen kent deze groep gemiddeld gezien minder structurele problemen. In veel gevallen is een woning uit het goedkoopste segment een eerste stap in het zelfstandig wonen, en volgt enige tijd later een overstap naar een woning uit een ander segment. De bijzondere doelgroepen hebben daarentegen doorgaans voor langere periodes behoefte aan zo goedkoop mogelijke huisvesting. Door de bijzondere doelgroepen zoveel mogelijk in de reeds beschikbare woningvoorraad te plaatsen, wordt op spreiding gestuurd. Bovendien worden de risico's die volgen uit concentratie zo veel mogelijk ingedamd.

Weert, februari 2016

Werkgroep huisvesting bijzondere doelgroepen:

Armand Cieters
Ger Verstegen
Ton Weekers
Marian Arts
Jack Westenberg
Samir Azerki

Cliënten Platform Minima Weert

Gemeente Weert
Afdeling WIZ
T.a.v. mevr. M. Lambers
Postbus 950
6000 AZ Weert

Onderwerp: Advies "Beleids-Actieplan opvang en integratie van vergunninghouders in Weert 2016-2017"

Weert, 27 mei 2016

Geachte mevrouw Lambers,

Inleiding
Via de mail ontvingen wij op 3 mei 2016 het verzoek om advies uit te brengen inzake het "beleidsplan opvang en integratie van vergunninghouders in Weert 2016-2017".

Overleg en info
Wij hebben een nadere toelichting gekregen van de beleidsmedewerkers van de afd. WIZ over het betreffende beleids-actieplan tijdens onze reguliere vergadering op 20 mei jl. Tijdens dit overleg werd ons verzocht om uiterlijk 27 mei te reageren.

Algemene opmerkingen
De notitie is nog niet volledig, want er moeten nog tekstblokken worden toegevoegd.
De notitie is samengesteld uit tekstblokken van verschillende disciplines, waardoor deze moeilijker leesbaar is. Wat we verder missen is een duidelijk stappenplan (wat gebeurt er wanneer een vergunninghouder is toegewezen aan de gemeente Weert en wie is waarvoor verantwoordelijk?). Een schema zou enige helderheid kunnen verschaffen, zowel voor de lezer maar ook voor de praktische uitvoering.
Terecht dat de gemeenteraad een integrale visie op alle leefdomeinen heeft gevraagd op de integratie van vergunninghouders in de Weerter samenleving.

Financiën
Door de verhoogde instroom van asielzoekers is het aantal vergunninghouders enorm toegenomen en dit heeft dus gevolgen voor de financiering hiervan. Er zijn op dit moment nog geen heldere afspraken in het Bestuursakkoord en derhalve moet de financiële opstelling meer als een raming worden gezien met enkele onzekerheden.
De uitvoeringskosten en bijzondere bijstand ten bedrage van € 215.000 (afgerond) komen t.l.v. de dekking algemene middelen. De re-integratiekosten van € 262.500 komen t.l.v. het participatiebudget resp. reserve WIZ. De overige kosten van € 1.009.500 komen t.l.v. het Rijk.
Voor 65 vergunninghouders wordt het participatiebudget en reserve WIZ aangesproken voor een bedrag van € 215.000.

Wij vragen ons af of het participatiebudget, alhoewel niet opgeknipt in onderdelen, hiervoor toereikend is, temeer omdat een aantal andere instrumenten ook uit dit budget bestreden moeten worden. Worden we in de uitvoering van taken belemmerd vanwege de forse aanslag op het participatiebudget als gevolg van de toename van vergunninghouders?
Wij achten het van belang dat hier duidelijkheid over wordt geschapen en gecommuniceerd wordt (ook naar de burger).
Wij realiseren ons dat het toevoegen en onttrekken van middelen een aangelegenheid is van de gemeenteraad. Het zou wel van openheid en transparantie getuigen om t.a.v. de "Reserve WIZ" meer duidelijkheid te verschaffen.

Advies

Wij juichen het toe dat er een integraal beleids-actieplan komt voor de opvang en integratie van vergunninghouders, zodat helder is wie wat doet en waarvoor verantwoordelijk is.
Het toevoegen van een schema kan bijdragen tot verheldering van deze notitie.
Alhoewel vergunninghouders verantwoordelijk zijn voor hun eigen inburgering, vragen wij toch speciale aandacht voor scholing en taalonderwijs. Van belang is dat deze mensen kunnen integreren en participeren in de samenleving om zodoende de afstand tot de arbeidsmarkt te verkleinen.
De financiële dekking is nog niet helemaal volledig.
Is het participatiebudget voldoende van omvang om alle instrumenten te gebruiken en in te zetten?
Wij willen graag meer duidelijkheid omtrent de "reserve WIZ".
Vergunninghouders zijn zelf verantwoordelijk voor hun inburgering en kunnen hiervoor een lening aanvragen bij DUO. Wij stellen u voor met DUO te overleggen omtrent een mogelijkheid tot het verstrekken van vouchers aan gecertificeerde instellingen. Hierdoor wordt voorkomen dat middelen onjuist worden gebruikt en toekomstige schulden – ingeval van terugbetaling – worden voorkomen.
Een communicatieplan over de opvang en integratie van vergunninghouders achten wij van groot belang. Voorkomen moet worden dat het gevoel ontstaat dat er een voorkeurs-behandeling gaat ontstaan t.a.v. vergunninghouders.
Wij willen er voor pleiten dat AZC-ers en vergunninghouders worden ingeschakeld voor vrijwilligerswerk. Hierdoor kan het draagvlak voor dit belangrijke werk vergroot worden.
Wij wensen u veel succes met de aanpak en uitvoering van het voorgestelde integratie-beleid.
Wij vertrouwen u hiermede ons advies tijdig ter kennis te hebben gebracht.

Met vriendelijke groet,
Namens het CPM,

J.H.W.H. Smeets, voorzitter

Bestuursakkoord Verhoogde Asielinstroom

27 november 2015

Inhoudsopgave

1	**Preambule Bestuursakkoord Verhoogde Asielinstroom**	2
2	**Maatregelen voor de korte termijn**	3
2.1	Uitbreiding opvangcapaciteit voor asielzoekers met aandacht voor kleinschaligheid	3
2.1.1	Uitbreiding (nood)opvanglocaties	3
2.1.2	Uitfasering crisisnoodopvang	3
2.1.3	Uitwerking noodscenario	3
2.1.4	Uitstroom: veilige landenlijst en snelle procedure	3
2.1.5	Kleinschalig opvangmodel alleenstaande minderjarige vreemdelingen	4
2.2	Sluitende aanpak	4
2.2.1	Huisvestingsvoorziening	4
2.2.2	Het gemeentelijk versnellingsarrangement (GVA)	5
2.2.3	Regionale samenwerking en verevening	6
2.3	Prestatieafspraken sluitende aanpak	6
2.3.1	BRP-straten als ondersteuning van Rijk in 2016	6
2.3.2	Nareizende gezinsleden van de vergunninghouder	6
2.3.3	Regionale regietafels	6
2.3.4	Interbestuurlijk toezicht en financiële verrekening	7
2.4	Blijven is meedoen: investeren in integratie en werktoeleiding in gemeenten	7
2.4.1	Maatschappelijke begeleiding en participatieverklaring	7
2.4.2	Financiering Participatiewet	7
3	**Maatregelen voor de middellange termijn**	8
3.1	Accres/gemeentefondssytematiek	8
3.2	Werk en integratie	8
3.3	Onderwijs	8
3.4	Gezondheid en zorg	9
4	**Ondertekening**	10

1 Preambule Bestuursakkoord Verhoogde Asielinstroom

27 november 2015
Nederland kent al geruime tijd een verhoogde asielinstroom. Deze situatie stelt het Rijk en de gemeenten voor een grote uitdaging. Uitgangspunt voor de overheid hierbij is en blijft om passende oplossingen te vinden waarbij de kosten voor de maatschappij zo beperkt mogelijk worden gehouden, sober en rechtvaardig.

Aangezien de problematiek per definitie op het lokale niveau tot uiting komt, zijn samenwerking en goede communicatie tussen rijk, provincies en gemeenten cruciaal. De verhoogde asielinstroom vraagt tegelijkertijd om een duidelijke verantwoordelijkheidsverdeling en een bijbehorende aanspreekbaarheid op ieders verantwoordelijkheid. Het Rijk en de gemeenten komen middels deze bestuurlijke afspraken overeen om gezamenlijk, schouder aan schouder, de huidige opgaven het hoofd te bieden.

Daarbij kiezen we er nadrukkelijk voor om de afspraken niet te zien als een eenmalig resultaat maar als een start richting een blijvende samenwerking tussen de verschillende overheidslagen. Via een zogenoemde *Landelijke Regietafel Verhoogde Asielinstroom* blijven we structureel met elkaar in gesprek en monitoren we de voortgang en uitvoering van de gemaakte bestuurlijke afspraken. Aan deze Regietafel zullen we gezamenlijk bezien of over de gehele keten aanvullende maatregelen nodig zijn, waarbij financiële gevolgen mee worden gewogen in de voorjaarsnotabesluitvorming en het reguliere bestuurlijk overleg financiële verhoudingen (BOFV).

Daarnaast worden regionale regietafels georganiseerd die bijdragen aan een integrale benadering van de opvang van asielzoekers en huisvesting van vergunninghouders. De Commissarissen van de Koning zijn als Rijksheer gevraagd een rol te spelen in de organisatie van de regionale regietafels.
Daarnaast wordt gebruikgemaakt van de gezamenlijk door het rijk en gemeenten ontwikkelde ondersteuningsstructuur, namelijk het OndersteuningsTeam Asielzoekers en Vergunninghouders (OTAV) en het Platform Opnieuw Thuis (samenwerkingsverband van Rijk, VNG, IPO, COA en Aedes).

De afspraken in dit document zijn in ketenperspectief gemaakt. Een keten waarin de nadruk ligt op een snelle doorstroom van vergunninghouders naar huisvesting in gemeenten en werk met oog voor maatschappelijk draagvlak. Deze afspraken bieden hiervoor een gedegen basis waarbij rijk en gemeenten elkaars onderlinge afhankelijkheid onderstrepen.

Toelichting verschillende typen opvang en huisvesting die in het onderstaande gebruikt worden:
1. *Crisisnoodopvang*: locaties, zoals sporthallen, die ook voor incidenten, rampen of crisis worden gebruikt door bevolkingszorg. Deze opvang is in beginsel bedoeld voor 72 uur, waarna asielzoekers kunnen doorstromen naar de andere vormen van opvang. De coördinatie van de crisisnoodopvang ligt primair bij veiligheidsregio of - indien dat regionaal is afgesproken - bij een provincie of grote stad.
2. *Noodopvang*: tijdelijke opvangvoorzieningen met een soberder doch adequate kwaliteit en voorzieningenniveau, zoals hallen, locaties voor paviljoens en beperkt aangepaste kantoren die zes tot twaalf maanden opvang kunnen bieden aan +/-300 of meer asielzoekers onder leiding van het COA.
3. *Reguliere opvang (AZC)*: een asielzoekerscentrum (AZC) met de normale kwaliteit en voorzieningenniveau, dat door het COA wordt geëxploiteerd voor een termijn vanaf twee jaar met een opvangcapaciteit van 300 tot 1500+ personen. Incidenteel worden ook recreatieparken, migrantenhuisvesting of vergelijkbare accommodaties benut. Kleinere onzelfstandige vestigingen van in ieder geval 200 + kunnen onderdeel zijn van een grote vestiging (het satellietmodel).
4. *Huisvesting vergunninghouders*: het Rijk is verantwoordelijk voor de opvang van asielzoekers. De huisvesting van vergunninghouders is een verantwoordelijkheid van de gemeenten. Na een tijdelijk verblijf bij het COA verhuist men naar woonruimte in een gemeente. Om verdringing van andere woningzoekenden te verminderen voor sociale huurwoningen, kan dat ook via huisvestingsvoorzieningen die aan de voorraad toegevoegd worden. Daarnaast komt per 1 januari 2016 het gemeentelijke versnellingsarrangement in de plaats van het gemeentelijk zelfzorgarrangement (GZZA).

2 Maatregelen voor de korte termijn

Voor de korte termijn ligt de nadruk op uitbreiding van de (nood)opvangcapaciteit (2.1). In het kader van een sluitende aanpak worden de huisvestingsmogelijkheden van vergunninghouders uitgebreid (2.2) en worden er prestatieafspraken gemaakt (2.3). Verder geldt: blijven is meedoen, oftewel een intensivering van de maatschappelijke begeleiding met aandacht voor participatie en werktoeleiding (2.4).

2.1 Uitbreiding opvangcapaciteit voor asielzoekers met aandacht voor kleinschaligheid

2.1.1 Uitbreiding (nood)opvanglocaties

In een eerdere brief aan onder meer de Commissarissen van de Koning als Rijksheer is bevestigd dat rijk en gemeenten afspreken om op korte termijn de (nood)opvangcapaciteit uit te breiden voor asielzoekers. Dit is nodig om te voorkomen dat asielzoekers geen bed aangeboden kan worden. Concreet betekent dit:

- minimaal *500 extra noodopvangplekken per veiligheidsregio* (ten opzichte van de lopende trajecten tussen de gemeenten en het COA) gerealiseerd worden *voor het einde van 2015* voor de komende 3-6 maanden. Hierbij gaat het om noodopvanglocaties onder beheer van het COA met een sober voorzieningenniveau.
- voor 1 februari 2016 de planvorming gereed is om *2500 extra opvangplekken per provincie* te creëren (ten opzichte van de lopende trajecten tussen de gemeenten en het COA). Op deze opvangplekken zouden mensen ten minste voor een periode van langer dan één jaar moeten kunnen worden opgevangen onder beheer van het COA. Rekening houdend met zowel maatschappelijke kosten en draagkracht is de inzet om te komen tot een mix van grootschalige en kleinschalige opvang. Met het uitgangspunt van het COA om 300 tot 1500+ locaties te hanteren, wordt flexibeler omgegaan. Bijvoorbeeld in de vorm van kleinere onzelfstandige vestigingen van in ieder geval 200+ opvangplekken als onderdeel van een grote vestiging. De kleinere vestigingen maken zo veel mogelijk gebruik van de voorzieningen van de grote locatie in een 'satellietmodel'. Idealiter zijn de grootschalige locaties op- en afschaalbaar, zodat flexibel kan worden omgegaan met groei en krimp.

2.1.2 Uitfasering crisisnoodopvang

Crisisnoodopvang en noodopvang zijn communicerende vaten: hoe meer noodopvang er beschikbaar is, hoe minder crisisnoodopvang nodig zal zijn. Gezien de resultaatsafspraak over 500 extra noodopvangplekken per veiligheidsregio voor het einde van 2015 voor 3-6 maanden komen Rijk en gemeenten overeen dat het uitgangspunt is dat crisisnoodopvang van 72 uur in 2016 niet wenselijk en niet nodig is. Dit uitgangspunt draagt bij aan het verminderen van het aantal verhuisbewegingen van asielzoekers.

In 2015 wordt de crisisnoodopvang afgebouwd, wat mogelijk gemaakt wordt door de opbouw van de noodopvang. Een inventarisatie van de VNG onder gemeenten wijst uit dat de kosten van de crisisnoodopvang hoger uitvallen dan de € 40 per persoon per nacht die het Rijk vergoedt. De reden daarvoor is met name de hoge druk en snelheid waarmee gemeenten de opvang, beveiliging en voorzieningen hebben moeten realiseren. Ter compensatie van de gemeenten die in 2015 hebben bijgedragen wordt afgesproken om voor het jaar 2015 met terugwerkende kracht het normbedrag te verhogen naar € 100. Afrekening vindt plaats door het COA op basis van de daadwerkelijke bezetting * het aantal nachten * het normbedrag (minus de vergoeding van € 40 waar die reeds is vergoed).

2.1.3 Uitwerking noodscenario

Zo spoedig mogelijk, maar niet later dan 1 januari 2016, ontwikkelen COA en gemeenten tevens een noodscenario in opdracht van de landelijke regietafel voor onvoorziene zeer hoge instroom en de daaraan gerelateerde behoefte aan opvangcapaciteit. Het noodscenario bevat een plan van COA en gemeenten waarin is vastgelegd welke locaties in zo'n situatie in gebruik genomen worden en welke partijen dan welke activiteiten verrichten inclusief de bekostiging daarvan.

2.1.4 Uitstroom: veilige landenlijst en snelle procedure

Het Rijk en gemeenten benadrukken het belang van het gebruik van opvangfaciliteiten voor vreemdelingen die in de asielprocedure zitten. Een spoedige terugkeer van vreemdelingen waarvan de asielaanvraag is afgewezen draagt daar aan bij, net zoals uitstroom naar gemeenten van vergunninghouders. Vooruitlopend op de ontwerp-Verordening met een Europese lijst met veilige landen

van herkomst, heeft het Rijk een nationale lijst opgesteld waarbij landen van de westelijke Balkan worden aangemerkt als veilige landen van herkomst (conform kamerbrief van 3 november 2015). Als de conclusie is dat het land van herkomst veilig is voor de aanvrager, dan kan de vreemdeling eerder worden uitgezet. De staatssecretaris van Veiligheid en Justitie is voornemens om voor deze gevallen een snellere procedure in te richten om terugkeer te bespoedigen, waardoor tevens opvangcapaciteit vrijkomt.

2.1.5 Kleinschalig opvangmodel alleenstaande minderjarige vreemdelingen

Gemeenten vragen bijzondere aandacht voor de positie van alleenstaande minderjarige vreemdelingen (amv's). Het Rijk erkent dit. Stichting Nidos speelt een belangrijke rol als wettelijk voogd voor amv's. De voogdij en opvang van deze groep is buiten de Jeugdwet gehouden, en daar zijn gemeenten dan ook niet voor verantwoordelijk.

- Amv's worden tijdens de asielprocedure door het rijk opgevangen, dat geldt ook voor AMV's die geen verblijfsvergunning hebben gekregen. Vanuit het Rijk wordt voor de korte termijn ingezet op een nieuw opvangmodel voor amv's, waarin kleinschaligheid voorop staat. Met de huidige instroom zal gestreefd worden om in 2016 de volledige transitie te maken naar kleinschalige opvang van amv's. Het Rijk spant zich ook in om zoveel mogelijk te voorkomen dat amv's in (crisis)noodopvang terechtkomen. Als het door de huidige instroom toch voorkomt, is het streven om in dergelijke gevallen het verblijf zo kort mogelijk te laten zijn. De uitgangspunten zijn dat de jongeren zo min mogelijk worden overgeplaatst en dat continuïteit in opvang, begeleiding en onderwijs geborgd wordt. Rijk en VNG spreken af te gaan onderzoeken welke gevolgen deze verandering voor gemeenten hebben. In ieder geval is er een gemeentelijke inspanning nodig om ruimte beschikbaar te stellen aan het Nidos en COA voor het realiseren van kleinschalige amv-locaties.
- Voor de inrichting van het nieuwe amv-opvangmodel is het noodzakelijk dat er voldoende kleinschalige wooneenheden zijn om de amv's op te vangen tot hun achttiende levensjaar. Voor deze eenheden is het COA afhankelijk van het aanbod van de gemeenten. Op verzoek van gemeenten is de afspraak gemaakt met de staatssecretaris van Veiligheid en Justitie dat per 1 januari 2016 de amv's met een vergunning reeds vanaf het moment dat ze in de gemeente worden geplaatst meetellen voor de huisvestingstaakstelling. Het eerder meetellen betekent ook dat de amv kan blijven wonen in de gemeente waar hij of zij eerder is opgevangen. Dit draagt bij aan de integratie en participatie van de amv aangezien de sociale omgeving van de amv grotendeels hetzelfde blijft - zelfde school, sportvereniging, vrienden enzovoort.
- Gemeenten kunnen de door Nidos gehuisveste vergunninghouders voor de taakstelling aanmelden bij het COA via de voor de taakstelling afgesproken werkwijze. De gemeenten zijn verantwoordelijk voor passende vervolghuisvesting voor de jongere op het moment dat de amv de leeftijd van 18 jaar bereikt. Op die manier zijn opvangvoorzieningen van het Nidos snel beschikbaar voor nieuwe amv's.

2.2 Sluitende aanpak

Rijk en gemeenten staan samen voor een grote opgave en benadrukken het belang van een snelle doorstroom van vergunninghouders uit de asielzoekerscentra naar huisvesting in gemeenten. Dat vraagt de gezamenlijke inzet van het Rijk, de gemeenten en niet in de laatste plaats van woningcorporaties. Deze doorstroom is nodig zodat het COA zich kan richten op haar kerntaak, de opvang van asielzoekers. Een snelle doorstroom is daarnaast van groot belang om vergunninghouders zo snel mogelijk actief deel te laten uitmaken van de Nederlandse samenleving. In veel gevallen is het mogelijk om mensen regulier te huisvesten. Hiervoor blijft een onverminderde inzet van gemeenten en corporaties nodig. Daarover blijven gemeenten prestatieafspraken met woningcorporaties maken. Aangezien een grote groep vergunninghouders in de opvang wacht op huisvesting in een gemeente en in bepaalde regio's er sprake is van krapte op de woningmarkt, spreken Rijk en gemeenten drie verruimende maatregelen af.

2.2.1 Huisvestingsvoorziening

Op basis van deze gedeelde uitgangspunten hechten Rijk, gemeenten en woningcorporaties aan het op korte termijn realiseren van extra huisvestingscapaciteit voor vergunninghouders. De voorkeur gaat er hierbij vanuit om kleinschalige huisvesting te realiseren met oog voor voldoende spreiding. Het Rijk, de gemeenten en woningcorporaties zetten daarom onder meer in op het realiseren van huisvestingsvoorzieningen voor 14.000 vergunninghouders, bovenop de bestaande woningvoorraad. Dit als een bijdrage aan de totale opgave. Hiermee wordt in het bijzonder een bijdrage geleverd aan de doorstroming van de vergunninghouders die nog opgevangen worden in een asielzoekerscentrum.

- Het realiseren van deze huisvestingsvoorzieningen en het daarin huisvesten van vergunninghouders

wordt vanwege de dringende behoefte aan woonruimte voor vergunninghouders door het Rijk als 'dienst van algemeen economisch belang' (daeb) van verhuurders gezien. Het Rijk stimuleert de realisatie en verhuur aan vergunninghouders van deze huisvestingsvoorzieningen met een financiële bijdrage aan de verhuurder van €6.250 per gehuisveste vergunninghouder (met een maximale huur van € 145 per vergunninghouder bij onzelfstandige huisvesting en € 112,50 bij eventuele zelfstandige huisvesting). Daarvoor zal een subsidieregeling worden opgesteld, waarin een aanwijzing als daeb aan verhuurders wordt vastgelegd. Deze subsidieregeling is gericht aan alle verhuurders: gemeente, corporaties, commerciële verhuurders.

- De huisvestingsvoorziening dient zodanig te worden gerealiseerd dat in de bijstand de kostendelersnorm toegepast kan worden (ten minste vier vergunninghouders in één huisvestingsvoorziening). Ook dient er in de huisvestingsvoorziening geen recht op huurtoeslag te ontstaan. Voor onzelfstandige woonruimten is de verhuurderheffing niet van toepassing conform de huidige wetgeving.
- De huisvestingsvoorziening staat open voor bewoning door andere personen dan vergunninghouders. Hiervoor wordt echter geen subsidie verstrekt.
- Bij het beschikbaar stellen van grond ten behoeve van de realisatie van huisvestingsvoorzieningen ligt het voor de hand dat gemeenten grondprijzen hanteren die gebruikelijk zijn voor sociale woningbouw.
- Het Rijk zet zich specifiek voor onzelfstandige woonruimte in om middels een wetswijziging mogelijk te maken dat huurcontracten voor een huurperiode van vijf jaar kunnen worden afgesloten.
- Het Rijk streeft naar inwerkingtreding van de subsidieregeling per 1 februari 2016. De subsidieregeling is van toepassing op huisvesting die na 1 december 2015 is gerealiseerd.
- Na de periode van vijf jaar waarvoor de subsidieregeling geldt, kunnen corporaties de huisvestingsvoorziening aanpassen naar reguliere sociale huurwoningen, bijvoorbeeld naar reguliere vierkamerwoningen, mits dit past binnen de prestatieafspraken tussen gemeenten en corporaties.

Rijksvastgoed

- Het Rijk maakt het verhuren van rijkspanden uit de bestaande voorraad aan gemeenten ten behoeve van het huisvesten van vergunninghouders mogelijk, passend binnen de Leegstandswet (dus voor een periode van maximaal 10 jaar). Dit gebeurt tegen kostendekkende huurprijzen.
- Het Rijk werkt modelovereenkomsten uit voor kostendekkende verhuur van rijksvastgoed, passend binnen de Leegstandswet.

Faciliteren inzet woningcorporaties

- Over het huisvesten van vergunninghouders maken gemeenten prestatieafspraken met woningcorporaties en huurdersorganisaties. Daarbij gaat het ook om leefbaarheid in de wijk en integratie in de samenleving.
- Het Rijk maakt het mogelijk dat corporaties onder voorwaarden diensten mogen leveren aan bewoners van gebouwen die door derde partijen beschikbaar zijn gesteld voor de huisvesting van vergunninghouders. Hiervoor zal gebruik worden gemaakt van een experimenteerbepaling in het Besluit toegelaten instellingen volkshuisvesting (BTIV). Onder de te leveren diensten vallen het bijhouden van de administratie, het schoonmaken van collectieve ruimten en huismeesterswerkzaamheden. Omdat ook commerciële partijen geïnteresseerd kunnen zijn in het beheer moet de gemeente via een lichte markttoets (tender) inventariseren of er andere partijen dan corporaties belangstelling hebben deze taak uit te voeren.
- Tevens maakt het Rijk via een wetswijziging mogelijk dat corporaties verhuur, beperkte verbouw en onderhoudswerkzaamheden verrichten in gebouwen van anderen, voor de huisvesting van vergunninghouders. Het bedrag dat corporaties in het geval van verbouw mogen investeren wordt als kleinschalige verbouw gemaximaliseerd op € 10.000 per vergunninghouder. Ook hier dient de gemeente een markttoets toe te passen.

2.2.2 Het gemeentelijk versnellingsarrangement (GVA)

De huidige GZZA-regeling zal worden beëindigd per 31 december 2015. Per 1 januari 2016 start de regeling gemeentelijk versnellingsarrangement. Gemeentelijke zelfzorgarrangementen die voor 1 januari 2016 zijn aangemeld kunnen worden uitgevoerd binnen het GZZA, mits ze gerealiseerd kunnen worden voor 1 februari 2016. Deze laatste datum zal met billijkheid worden gehanteerd.

- Het GVA is inzetbaar door gemeenten als individuele, tijdelijke huisvestingsoplossing als permanente huisvesting niet mogelijk is.

- De maximale termijn van de voorliggende voorziening in het COA (gerekend vanaf het moment van vergunningverlening) en GVA samen bedraagt maximaal 24 maanden. De instroom van de GVA-regeling wordt begrensd op maximaal 10.000 vergunninghouders.
- Ook tijdelijke huisvesting met het GVA gaat meetellen voor de taakstelling van gemeenten. Huisvesting van vergunninghouders in het kader van het GVA is tijdelijk en kan sober van aard zijn. Permanente reguliere huisvesting kan niet worden ingezet voor het GVA.
- Gemeenten ontvangen een huisvestingsvergoeding voor vergunninghouders in het GVA van € 50 per week per volwassene en € 25 per week per kind.
- De regeling van zak- en leefgeld dat het COA verstrekt aan de vergunninghouder blijft hetzelfde als in de huidige GZZA-regeling.
- Maatschappelijke begeleiding is van toepassing vanaf het moment van plaatsing in het GVA.

2.2.3 Regionale samenwerking en verevening

Bovenstaande afspraken dragen bij aan een integrale benadering van opvang van asielzoekers en doorstroom van vergunninghouders naar gemeenten. Om deze nationale afspraken uitvoerbaar te maken worden regionale regietafels opgericht zoals genoemd in de preambule. Zo wordt gestimuleerd dat afspraken gemaakt worden over regionale samenwerking en verevening tussen gemeenten.

2.3 Prestatieafspraken sluitende aanpak

Gemeenten committeren zich middels dit akkoord aan het behalen van de halfjaarlijkse taakstelling en het wegwerken van de achterstanden daarop. De verantwoordelijkheid daartoe ligt in de eerste plaats bij de gemeente en in de tweede plaats bij de regionale regietafel. Rijk en gemeenten spreken in dit akkoord nadrukkelijk uit dat ze deze uitdaging in goede samenwerking het hoofd te bieden. Mocht uiteindelijk blijken dat gemeenten ondanks de hierboven genoemde mogelijkheden alsnog een achterblijvende taakstelling houden dan is er sprake van een ultimum remedium in de vorm van het interbestuurlijk toezicht en een financiële verrekening.

2.3.1 BRP-straten als ondersteuning van Rijk in 2016

Een inschrijving in de Basisregistratie Persoonsgegevens (BRP) is een voorwaarde voor snelle doorstroom naar ofwel reguliere ofwel tijdelijke huisvesting (ook voor GVA).

- Om dat te bereiken wordt toegewerkt naar BRP-straten in vijf of zes gemeenten naar het voorbeeld van Ter Apel. Na het verkrijgen van een verblijfsvergunning vindt dan direct inschrijving in de BRP plaats.
- Er wordt tevens gewerkt aan aanpassing van het Besluit BRP waardoor alle asielzoekers (al voor vergunningverlening) in deze BRP-straten kunnen worden ingeschreven. Dat betekent dat gemeenten AZC bewoners met een vergunning niet meer hoeven in te schrijven. Afgesproken wordt dat gemeenten dat per 1 januari 2017 gaan bekostigen vanuit het gemeentefonds. In 2016 stelt het Rijk € 10 miljoen beschikbaar voor het mogelijk maken van de BRP-straten en uitbreiding van het BRP-team dat achterstanden wegwerkt.

2.3.2 Nareizende gezinsleden van de vergunninghouder

Vanuit het Platform Opnieuw Thuis worden verbeteringen in gang gezet op het gebied van de digitale gegevensuitwisseling tussen IND, COA en gemeenten over nareisaanvragen.

- Het wordt voor gemeenten eerder inzichtelijk dat er nareizende gezinsleden komen naast de aanvragende vergunninghouder die reeds in Nederland is (referent). Zij vallen nu al onder de taakstelling van gemeenten.
- Gemeenten committeren zich om aan de slag te gaan met het zoeken en regelen van een woonruimte voor de nareizigers en referent zodra een aanvraag voor nareis is ingediend. Dat betekent niet dat de referent voor aankomst van het gezin reeds in een gezinswoning gehuisvest wordt.

2.3.3 Regionale regietafels

De Commissarissen van de Koning als Rijksheer zullen deze tafels organiseren, laten organiseren, of aansluiten bij de reeds bestaande regietafels.

- Afspraak hierbij is dat deze uiterlijk twee weken na ondertekening van dit akkoord operationeel zullen zijn met deelnemers van het juiste niveau van in ieder geval gemeenten, veiligheidsregio's, de provincie en het COA.
- Aan de regionale regietafels wordt binnen de regio gesproken over het ritme waarmee vergunninghouders naar de gemeente komen, over regionale verevening en (nood)opvang. Hier worden regionale oplossingen gezocht om te voorkomen dat onderstaande instrumenten nodig zijn.

2.3.4 Interbestuurlijk toezicht en financiële verrekening

Naast bovenstaande instrumenten is er ook sprake van een *ultimum remedium*. Idealiter wordt de taakstelling gerealiseerd via de hierboven beschreven sluitende aanpak, desalniettemin zijn er wel degelijk instrumenten om in te grijpen mocht dit niet het geval zijn.

- Wanneer gemeenten de taakstelling niet behalen kan de provincie het interbestuurlijk toezicht in werking laten treden. Dit betekent concreet de inzet van het instrument indeplaatsstelling bij taakverwaarlozing. Hierbij zal de provincie (als interbestuurlijk toezichthouder) of het Rijk de taak (het huisvesten van vergunninghouders) namens de gemeente uitvoeren op kosten van de gemeente.
- Rijk en gemeenten spreken af gezamenlijk een regeling te ontwerpen die eraan bijdraagt dat de taakstelling wordt gerealiseerd en in het verlengde daarvan systeemprikkels introduceert. Provincies zullen daarbij worden betrokken. De regeling wordt ingevoerd per 1 juli 2016. Onderdeel daarvan is dat het vanzelfsprekend moet zijn dat gemeenten die aan hun taakstelling voldoen daar geen financieel nadeel van ondervinden, dit in tegenstelling tot gemeenten die zich aan die verplichting onttrekken.

2.4 Blijven is meedoen: investeren in integratie en werktoeleiding in gemeenten

2.4.1 Maatschappelijke begeleiding en participatieverklaring

Met uitbreiding van de maatschappelijke begeleiding en inzet van een nieuw instrument - het participatieverklaringstraject - wordt een extra impuls aan integratie gegeven:

- Er wordt *extra geïnvesteerd in de maatschappelijke begeleiding* van vergunninghouders. Middels de maatschappelijke begeleiding wordt praktische hulp geboden aan vergunninghouders, maar is ook ruimte voor begeleiding met het oog op integratie en participatie. Met de uitbreiding van de maatschappelijke begeleiding komt er daarmee een extra impuls voor integratie. Gemeenten zijn verantwoordelijk voor de uitvoering van de maatschappelijke begeleiding. De middelen die aan gemeenten ter beschikking worden gesteld voor maatschappelijke begeleiding stijgen van € 1000 per vergunninghouders naar € 2370 per vergunninghouder in 2016 en 2017. Dit bedrag wordt onafhankelijk van het huisvestingsarrangement (tijdelijk of permanent) eenmalig vergoed aan een gemeente. Met de ophoging van het budget van maatschappelijke begeleiding worden door SZW en VNG ambities en condities vastgesteld aan welke doelen de middelen mogen worden besteed. Denk hierbij aan ondersteuning van statushouders bij praktische zaken, integratie en participatie. Daarnaast wordt de uitvoering van de activiteiten van maatschappelijke begeleiding gekoppeld aan de participatieverklaring.
- In aansluiting op de initiatieven om bij vergunninghouders binnen de opvangfase de integratie te versnellen en de kennis van de Nederlandse samenleving te vergroten, wordt het *participatieverklaringstraject als verplicht onderdeel van het inburgeringsexamen* opgenomen. Met het participatieverklaringstraject wordt beoogd vergunninghouders te wijzen op zowel hun rechten en plichten als op de fundamentele kernwaarden van de Nederlandse samenleving, vergunninghouders wegwijs te maken in Nederland en de gemeente waarin zij zich vestigen en vergunninghouders in aanraking te brengen met relevante voorzieningen ten dienste van een snelle inburgering en integratie (zoals potentiële werkgevers, vrijwilligerswerkorganisaties, verenigingen, clubs en welzijnsorganisaties). De participatieverklaring wordt gezien als een beginstuk van de inburgering en is onderdeel van de maatschappelijk begeleiding door gemeenten.

2.4.2 Financiering Participatiewet

- De verhoogde instroom van vergunninghouders bij gemeenten heeft ook consequenties voor de kosten voor gemeenten aan uitkeringen binnen de Participatiewet. Aangezien gemeenten achteraf (via de t-1 systematiek) worden gecompenseerd voor hogere instroom in de participatiewet, moeten gemeenten de hogere kosten binnen de participatiewet zelf voorfinancieren.
- Daarom is afgesproken dat het Rijk gemeenten inter-temporeel tegemoet komt in de (voor)financiering van kosten in de participatiewet door de hogere instroom van vergunninghouders ten opzichte van het voorgaande jaar. Hiervoor is € 50 miljoen beschikbaar gesteld. Voor de verdeling van dit budget over de gemeente zal gewerkt worden met een specifieke verdeelsystematiek, buiten het bestaande verdeelmodel, die nader zal worden uitgewerkt in overleg tussen Rijk en gemeenten.

3 Maatregelen voor de middellange termijn

3.1 Accres/gemeentefondssytematiek

Voor de middellange termijn spreken Rijk en gemeenten af dat het effect op het accres dat ontstaat door de verhoogde asielinstroom wordt bezien in de al ingestelde werkgroep normeringssytematiek.

3.2 Werk en integratie

Het doel van de participatiewet, alle mogelijkheden benutten om mensen via regulier werk te laten participeren in de Nederlandse samenleving, geldt ook voor de nieuwe groep vergunninghouders. In de Taskforce Werk en Integratie wordt (in breder verband) gesproken over de mogelijkheden rond inburgering, participatie en arbeidsmarkttoeleiding.

3.3 Onderwijs

Er is een ondersteuningsteam ingericht waarin de VNG, OCW, de sectorraden voor primair onderwijs (PO), voortgezet onderwijs en middelbaar beroepsonderwijs, de Inspectie van het Onderwijs, het LOWAN (ondersteuning onderwijs aan nieuwkomers) en de AVS (vereniging van schoolleiders) zitting hebben. In dit overleg worden op korte termijn passende oplossingen voor de door gemeenten ingebrachte knelpunten uitgewerkt. Hierbij wordt gedacht aan onderstaande zaken;

Huisvesting voortgezet onderwijs
Het Rijk en gemeenten willen de huisvestingsproblematiek in het voortgezet onderwijs samen oplossen. In een aantal gevallen hoeven geen extra investeringen te worden gedaan, omdat binnen het voortgezet onderwijs in de regio nog voldoende ruimtes beschikbaar zijn. Gezamenlijk zal er gekeken worden welke maatregelen er op maat getroffen kunnen worden om leegstaande gebouwen geschikt te maken voor voortgezet onderwijs of om noodlokalen te bouwen.

Leerlingenvervoer
Voor leerlingenvervoer kan de hogere instroom leiden tot hogere druk op het budget, wanneer kinderen inmiddels met status in de gemeente verblijven. Het Rijk zal samen met, VNG, COA en LOWAN op korte termijn de aard en de omvang van het probleem verkennen en in overleg een passende oplossing zoeken.

Voorfinanciering
Het Rijk zal samen met de VNG aandacht besteden aan de wijze waarop scholen en onderwijsinstellingen het beste geïnformeerd kunnen worden over de bekostigingsmogelijkheden en hoe ze gebruik kunnen maken van een eventuele maatwerkoplossing. Het financiële effect van de verhoogde instroom wordt op de gebruikelijke manier in de ramingen meegenomen en is onderdeel van de voorjaarsbesluitvorming. Indien er aanleiding is voor gemeenten om onderwijs voor te financieren bieden de reguliere bekostiging, de aanvullende regelingen en het maatwerk aan schoolbesturen de ruimte om die voorfinanciering terug te betalen. Door het ondersteuningsteam wordt gekeken naar termijnen en bedragen zodat gemeenten daar bij bepaling van het voor te financieren bedrag rekening mee kunnen houden.

Kwaliteit onderwijs
Samen met de regionale Transfercentra en in overleg met de VNG wil het Rijk vraag en aanbod van (werkloze) docenten in beeld brengen. (Hiermee wordt mede-uitvoering gegeven aan de Motie Van Meenen c.s.). Het Rijk en de VNG verkennen welke zorg en begeleiding, naast het al bestaande aanbod en initiatieven van bijvoorbeeld de Augeo Foundation, effectief is. Ook zal worden nagegaan op welke wijze de financiering is geregeld en of scholen voldoende gebruik kunnen maken van het bestaande of te ontwikkelen aanbod.

Onderwijsachterstanden
Gemeenten zijn verplicht een aanbod te doen voor peuters (tussen 2,5 en 4 jaar) met een risico op taalachterstand. Gemeenten bepalen hierbij zelf de doelgroep, maar dit zijn in ieder geval kinderen van laagopgeleide ouders. Het Rijk zal gemeenten inhoudelijke ondersteuning bieden ten aanzien van asielzoekerskinderen in de VVE. Het programma dat gemeenten ondersteuning biedt bij het onderwijsachterstandenbeleid loopt door in 2016. Daarbinnen zal er plaats zijn voor inhoudelijke ondersteuning en kennisdeling tussen gemeenten. We zullen de vinger aan de pols houden en over de situatie inzake de asielpeuters zal gezamenlijk overleg gevoerd worden.

3.4 Gezondheid en zorg

Gemeenten zijn verantwoordelijk voor taken op het terrein van publieke gezondheidszorg, jeugdhulp en maatschappelijke ondersteuning. De verhoogde instroom van asielzoekers stelt gemeenten voor een uitdaging wanneer deze vergunninghouder worden. Op korte termijn zullen VNG en Rijk een werkgroep in te stellen om de inhoudelijke en financiële knelpunten in kaart te brengen. Het betreft hier zowel uitvoeringsvraagstukken als ook de financiële vraagstukken die de uitvoering raken. Breed aandachtspunt is de kwaliteit en beschikbaarheid van (algemene) voorzieningen in gemeenten voor alle inwoners (geen verdringing) en het grensvlak tussen gemeentelijke verantwoordelijkheid en het (curatieve) zorgdomein. Tevens zullen Rijk en de VNG in de bestaande ondersteuningsstructuur van het OTAV voor de dagelijkse spoedeisende vragen een "coördinator spoedvraagstukken" aanstellen die in staat is op het juiste niveau de juiste acties uit te zetten, zodat spoedeisende vraagstukken snel, zorgvuldig en adequaat opgepakt worden.

Aandachtspunten op de terreinen waar gemeenten verantwoordelijk voor zijn, betreffen:

Publieke gezondheid, waaronder de jeugdgezondheidszorg (JGZ)
Op grond van de wet Publieke Gezondheid zijn gemeenten verantwoordelijk voor het vormgeven en uitvoeren van de JGZ en preventieve ouderengezondheidszorg, voor alle rechtmatig in Nederland verblijvende personen. Het is daarom van belang om rechtmatige verblijvende vreemdelingen op tijd in beeld te hebben en te signaleren wanneer zich gezondheidsrisico's voordoen. De JGZ moet in staat blijven deze taak (incl. de inzet van tolken) te kunnen verrichten. De verbinding met het sociale domein is hierin cruciaal. Het is in ieders belang om alert te zijn voor mogelijke gezondheidsrisico's en indien nodig snel en preventief te kunnen ingrijpen.

Sociaal domein: WMO 2015 en Jeugdhulp
Met de decentralisatie van de Jeugdhulp en maatschappelijke ondersteuning heeft het Rijk haar vertrouwen uitgesproken richting gemeenten en hun mogelijkheden om passende zorg en ondersteuning te bieden. Dit geldt ook waar het de hulp en ondersteuning aan vergunninghouders betreft. Het Rijk beseft zich dat de verhoogde instroom een extra uitdaging zal vormen, naast de recente decentralisaties. Op grond van de Jeugdwet zijn gemeenten in principe verantwoordelijk voor de jeugdhulp en jeugdbescherming aan alle rechtmatige en niet-rechtmatig verblijvende kinderen onder de 18 jaar. Het COA organiseert echter, deels in opdracht van gemeenten, de jeugdhulp voor kinderen die in AZC verblijven. De extra asielstroom vormt hierdoor niet acuut, maar op middellange termijn een uitdaging voor gemeenten.

Verwerken ervaringen vluchtelingenkinderen
Het Rijk en VNG zullen samen verkennen of aanvullende preventieve aandacht gewenst is voor het verwerken van de ervaringen die vluchtelingenkinderen hebben meegemaakt. Zowel binnen de opvanglocaties van COA als binnen het onderwijs is hier, door onder andere gebruik te maken van speltherapie, al aandacht voor.

4 Ondertekening

De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

dr. R.H.A. Plasterk

De staatssecretaris van Veiligheid en Justitie

K.H.D.M. Dijkhoff

De voorzitter van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten

J.H.C. van Zanen

De minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid

L.F. Asscher

De minister van W[illegible] en Rijksdienst

S.A. Blok

De staatssecretaris van Financiën

E.D. Wiebes

Uitwerkingsakkoord Verhoogde Asielinstroom

28 april 2016

Inhoudsopgave

1	**Preambule Uitwerkingsakkoord Verhoogde Asielinstroom**	**2**
2	**Maatregelen**	**3**
2.1	Werk en Integratie	3
2.1.1	Integratie en participatie	3
2.1.2	Toenemend beroep op bijstand	4
2.1.3	Bijzondere bijstand	4
2.2	Onderwijs	4
2.2.1	Huisvesting primair en voortgezet onderwijs	5
2.2.2	Leerlingenvervoer	5
2.2.3	Voor- en vroegschoolse educatie (vve)	5
2.2.4	Schakel- en taalklassen	5
2.3	Gezondheid, zorg en preventie	6
2.3.1	Preventie	6
2.3.2	Jeugdgezondheidszorg (JGZ)	6
2.3.3	Infectieziektebestrijding	6
2.3.4	Jeugdhulp	7
2.3.5	Impuls en toolkit lokale preventie	7
2.4	Partieel effect op het gemeentefonds	7
2.5	Veiligheid	8
2.6	Huisvesting en begeleiding AMV's	8
2.7	Huisvesting	8
3	**Ondertekening**	**10**

1 Preambule Uitwerkingsakkoord Verhoogde Asielinstroom

28 april 2016

Nederland kent al geruime tijd een verhoogde asielinstroom. Deze situatie stelt het Rijk en de gemeenten voor een grote uitdaging. Om aan de acute noodsituatie het hoofd te bieden hebben Rijk en gemeenten in het bestuursakkoord Verhoogde Asielinstroom van 27 november 2015 afspraken gemaakt. Gezamenlijk zijn maatregelen genomen op de terreinen opvang, huisvesting, participatie en maatschappelijke begeleiding. Daarnaast is intensief samengewerkt om asielzoekers in een veilige situatie op te vangen en is de aanvankelijk noodzakelijke crisisnoodopvang in de eerste maanden van 2016 afgebouwd. Op dit moment wordt, zoals afgesproken in het bestuursakkoord, hard gewerkt aan de uitbreiding van de opvangcapaciteit en het spoediger op gang brengen van de uitstroom van vergunninghouders uit de asielzoekerscentra naar de gemeenten.

Daarnaast is in het bestuursakkoord Verhoogde Asielinstroom afgesproken om, naast de doorlopende afspraken uit het bestuursakkoord, in het voorjaar 2016 nadere afspraken te maken over onderwijs, zorg, werk en integratie. Dit akkoord voorziet hierin. Uitgangspunt blijft ook bij dit akkoord dat de overheden passende en realistische oplossingen bewerkstelligen waarbij de kosten voor de maatschappij zo beperkt mogelijk worden gehouden en het draagvlak in de samenleving wordt behouden en bestendigd. Waar mogelijk wordt aangesloten bij bestaande regelingen en systematiek.

De afspraken in dit uitwerkingsakkoord zien primair op de gevolgen van de extra toename van vergunninghouders in het gemeentelijk domein die is ontstaan door de verhoogde asielinstroom. Dat wil zeggen dat rekening wordt gehouden met de asielinstroom 2015 en de verwachte instroom in 2016 die doorwerking hebben in de huisvestingstaakstelling voor gemeenten in 2016 en 2017. Dit vanuit de gedachte dat de (financiële) gevolgen voor gemeenten ook voornamelijk in 2016 en 2017 tot uiting zullen komen als vergunninghouders daadwerkelijk in gemeenten geplaatst zijn. De budgettaire gevolgen van dit akkoord bezien dan ook de jaren 2016 en 2017 waarbij wel geldt dat sommige zaken al in 2015 zijn gaan spelen en anderen een uitloop hebben in 2018.

Deze afspraken gaan uit van een gedeelde grondgedachte om de integratie en participatie van vergunninghouders te bevorderen, door in te zetten op onderwijs, werk en gezondheidsbevordering. Hiermee wordt gestreefd naar het wegnemen dan wel terugdringen van achterstanden bij vergunninghouders, zodat alle inwoners van Nederland volwaardig en gezond kunnen deelnemen aan de samenleving, met alle rechten en plichten die daarbij horen. De afspraken zijn erop gericht dat vergunninghouders zo snel mogelijk zelfstandig en volwaardig en gezond meedoen, werken of naar school gaan en hun bijdrage leveren aan de Nederlandse samenleving. Blijven is meedoen. Zo wordt eveneens een verhoogde druk op de sociale voorzieningen in de toekomst voorkomen. Met dit akkoord wordt naast de al bestaande afspraken uit het bestuursakkoord de keten van noodopvang tot burgerschap gesloten en zorgen Rijk en gemeenten voor een sluitende aanpak waarbij het voor alle partijen helder is wat er van hen wordt verwacht en waar zij verantwoordelijkheid voor dragen.

Naast de onderwerpen in dit akkoord is ook het onderwerp veiligheid één van de vraagstukken rond de opvang van asielzoekers. Het gaat hier zowel om veiligheid rond AZC's als de veiligheid rondom besluitvormingsprocessen bij het realiseren van nieuwe opvanglocaties. Hoewel de capaciteit van de nationale politie geen onderwerp is dat primair in dit akkoord wordt gefaciliteerd, bevestigt dit akkoord wel de door de betrokken partijen gemaakte afspraken hieromtrent.

Rijk en gemeenten spreken af om, als de verhoogde asielinstroom 2017 daartoe aanleiding geeft, in bestuurlijk overleg te treden.

2 Maatregelen

2.1 Werk en Integratie

De voorbereiding om een actieve bijdrage te leveren aan de Nederlandse maatschappij kan al beginnen in de opvanglocaties, denk aan het leren van de taal of vrijwilligerswerk doen. Hiermee wordt een deel van de asielzoekers die op termijn vergunninghouder wordt voorbereid op de arbeidsmarkt. Ook bevordert het de inburgering in de Nederlandse samenleving. Eenmaal vergunninghouder is het van belang om zo snel mogelijk zelfstandig en volwaardig mee te doen in de maatschappij en bij te dragen aan de Nederlandse samenleving. Werk en opleiding staan voorop, om een actieve participatie van vergunninghouders te realiseren. Het Rijk en gemeenten zetten daarom gezamenlijk in op een snelle integratie en participatie[1]. Het is wenselijk dat de overdracht van vergunninghouders vanuit de opvang naar de gemeenten zo soepel mogelijk verloopt. Daartoe kan een vroeg begin van het integratieproces en oriëntatie op opleiding en werk behulpzaam zijn. Zo maken gemeenten bijvoorbeeld afspraken met lokale onderwijsinstellingen om een soepele overgang naar een passende onderwijsvoorziening mogelijk te maken.

2.1.1 Integratie en participatie

- Om actieve integratie en participatie te realiseren, werken het kabinet en de gemeenten intensief samen met de belangrijkste partijen in het veld. Het kabinet en de VNG hebben met die partijen de handen ineen geslagen en zijn de gezamenlijke Taskforce Werk Integratie Vluchtelingen (TWIV) gestart. De Taskforce is het platform van de organisaties die betrokken zijn bij de integratie en participatie van asielzoekers. De Taskforce heeft als doel om knelpunten en kansen te identificeren en hierop, indien noodzakelijk, actie te ondernemen.
- Vrijwilligerswerk biedt voor asielzoekers een eerste stap naar participatie en integratie in Nederland. Om vrijwilligerswerk door asielzoekers te stimuleren, zetten gemeenten en het kabinet zich in voor het verbeteren van de informatievoorziening en stroomlijning van de procedures rond vrijwilligerswerk, het bij elkaar brengen van vraag en aanbod en het stimuleren van onder meer organisaties en verenigingen bij het aanbieden van vrijwilligerswerk.
- Door partijen in de Taskforce wordt vóór de zomer een systematiek ontwikkeld om in een vroeg stadium van de asielopvang de benodigde informatie over o.a. de competenties, diploma's, werkervaring en taalvaardigheid van vergunninghouders in kaart te brengen, met het oog op toeleiding naar onderwijs en werk (screening). Door bij de koppeling van vergunninghouder aan de gemeente rekening te houden met het arbeidspotentieel (matching) van de vergunninghouder kunnen vergunninghouders sneller aan het werk komen. Hierdoor kan ook de wachtperiode in het AZC reeds gebruikt worden om het traject naar werk of scholing aan te vangen (wachttijd met waarde). Voor de uitwerking hiervan wordt door rijk en gemeenten elk twee maal € 2 miljoen beschikbaar gesteld.
- Om te zorgen voor een hoger taal- en integratieniveau bij instroom in de gemeente, wordt de voorinburgering voor vergunninghouders in het AZC uitgebreid. Dit resulteert in een intensivering van taalonderwijs en meer aandacht voor de oriëntatie op de Nederlandse arbeidsmarkt. De uren taalonderwijs worden verhoogd van 81 naar 121 uur en daarnaast wordt extra geïnvesteerd in Kennis van de Nederlandse Samenleving en Oriëntatie op de Nederlandse Arbeidsmarkt (van 1 naar 4 dagen). Hiervoor wordt de bijdrage aan het COA verhoogd van € 1400 naar € 2000 per traject.
- Het vinden van werk, opleiding en stage wordt gestimuleerd bij vergunninghouders nog tijdens hun verblijf op het AZC. Als een vergunninghouder die al gekoppeld is aan een gemeente een baan, stage of opleidingsplek (die bij een specifieke instelling in een regio gevolgd moet worden) vindt is het mogelijk om deze vergunninghouders aan een andere gemeente te (her)koppelen. Gemeenten zetten zich er op hun beurt ook voor in om deze vergunninghouders te huisvesten.
- Een vlotte inburgering bevordert de integratie van vergunninghouders. Vergunninghouders blijven zelf verantwoordelijk voor hun inburgeringsproces, maar gemeenten gaan, mede vanuit hun rol in de maatschappelijke begeleiding van inburgeringsplichtigen, de ondersteuning bij het inburgerings -en

[1] Zie ook de Kamerbrief 'Integratie en participatie van vergunninghouders' van de staatssecretaris en minister van SZW d.d. 27 november 2015.

integratietraject op elkaar afstemmen zodat een meer integrale en effectieve aanpak mogelijk wordt. Gemeenten moeten beschikken over de noodzakelijk gegevens rond het inburgeringproces van de vergunninghouder.
- Rijk en gemeente spreken af dat het rijk aan gemeenten voor 2016 en 2017 in totaal € 140 miljoen additioneel beschikbaar stelt zodat gemeenten maximaal kunnen inzetten op de integratie en participatie van vergunninghouders. Deze extra middelen geven gemeenten ook de ruimte om de ondersteuning van de bestaande uitkeringsgerechtigden volop overeind te houden. Voor de verdeling van deze middelen wordt een uitkeringsvorm gekozen waarbij het uitgangspunt 'geld volgt vergunninghouder' wordt gehanteerd (zie alinea 2.4).
- In mei 2016 wordt de nieuwe aanvraagronde van het ESF-programma opengesteld. Het gaat om projecten ten behoeve van re-integratie van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt, met een looptijd van maximaal twee jaar. Het budget bedraagt 116 miljoen euro. De centrumgemeenten van de 35 arbeidsmarktregio's zijn aanvrager. Deze openstelling biedt extra financiële ruimte aan (centrum)gemeenten om vluchtelingen met een status te ondersteunen bij hun arbeidstoeleiding (inclusief taal).
- In het Bestuursakkoord van 27 november jl. is afgesproken het budget voor maatschappelijke begeleiding te verhogen van € 1000 naar € 2370 per vergunninghouder in 2016 en 2017. Middels de maatschappelijke begeleiding worden gemeenten in staat gesteld praktische hulp te bieden aan vergunninghouders, maar is er ook ruimte voor begeleiding met het oog op participatie en integratie. Deze tijdelijke verhoging van het budget wordt door het kabinet nu structureel gemaakt en zal ook gelden vanaf 2018 en verder.

2.1.2 Toenemend beroep op bijstand
- In het bestuursakkoord Verhoogde Asielinstroom zijn afspraken gemaakt over de inter-temporele tegemoetkoming in de kosten die gemeenten maken aan bijstandsuitkeringen.
- Deze afspraken worden hier nader uitgewerkt en aangevuld. De voorfinanciering is nodig omdat in het macrobudget 2016 alleen rekening is gehouden met hogere gerealiseerde uitgaven door instroom van vluchtelingen in eerdere jaren.
- Bij de vaststelling van het macrobudget is in 2016 geen rekening gehouden met nieuwe instroom van vluchtelingen. De inter-temporele tegemoetkoming 2016 en 2017 is bedoeld om de feitelijke additionele kosten te dekken[2]. De verdeling van deze (voor)gefinancierde middelen vindt plaats conform gerealiseerde taakstelling (januari t/m november). Deze afspraak geldt ook voor de voorfinanciering bijstand in 2017.
- Vanaf 2018 vindt jaarlijks in acht gelijke delen een verrekening plaats van deze inter-temporele tegemoetkoming voor respectievelijk 2016 en 2017.

2.1.3 Bijzondere bijstand
- Vergunninghouders komen veelal in aanmerking voor bijzondere bijstand, in financiering van de meerkosten wordt voorzien in paragraaf 2.4.

2.2 Onderwijs

Op grond van internationale verdragen hebben asielzoekers tot 18 jaar, ongeacht hun verblijfsstatus, recht op een passende plek in het primair en voortgezet onderwijs of middelbaar beroepsonderwijs. Onderwijs en het leren van de Nederlandse taal zijn de eerste stap op weg naar een snelle integratie en participatie. Gemeenten dragen hierbij zorg voor de beschikbaarheid van leslocaties in het primair en voortgezet onderwijs en hebben de wettelijke taak om een aanbod te doen van vroeg- en voorschoolse educatie, zodat jonge asielzoekers en vergunninghouders met een taalachterstand snel de Nederlandse taal kunnen leren.

[2] Voor 2016 en 2017 wordt in de rijksbegroting respectievelijk € 85 miljoen en € 90 miljoen opgenomen. Voor 2016 was reeds € 50 miljoen beschikbaar gesteld, daar wordt dus € 35 miljoen aan toegevoegd.

Het Rijk werkt, samen met COA, gemeenten, scholen, sectorraden, LOWAN en de Inspectie van het Onderwijs aan een goed onderwijsaanbod voor asielzoekerkinderen. Gezamenlijk dragen we er zorg voor dat asielzoekers en vergunninghouders het onderwijs krijgen waar ze recht op hebben.

2.2.1 Huisvesting primair en voortgezet onderwijs

- COA en gemeenten bezien samen met de onderwijsinstellingen welke maatregelen er op maat getroffen kunnen worden om beschikbare gebouwen geschikt te maken voor onderwijs. In het primair onderwijs wordt de onderwijshuisvesting gefinancierd vanuit de OHBA-regeling, uitgevoerd door het COA. Het voortgezet onderwijs kent een dergelijke regeling niet. Hier komen middelen voor onderwijshuisvesting uit het gemeentefonds. Wanneer zich in een gemeente een noodopvanglocatie bevindt en kinderen met een vluchtelingenstatus onderwijs genieten kan dit de noodzaak met zich brengen dat er binnen een kort tijdsbestek tijdelijk huisvesting moet worden gerealiseerd voor asielzoekerkinderen in het voortgezet onderwijs. Om problemen rondom de bekostiging van dergelijke huisvesting te voorkomen, en er zorg voor te dragen dat de huisvesting in het voortgezet onderwijs ook voor leerlingen zonder verblijfsstatus in kortdurende COA-opvang geregeld is, wordt er voor deze specifieke situatie een tijdelijke regeling opgesteld. Deze zal bij voorkeur uitgaan van zoveel mogelijk bundeling van jongeren uit verschillende gemeenten op een centrale locatie.
- Bovengenoemde (tijdelijke) regeling treedt zo spoedig mogelijk in werking en werkt met terugwerkende kracht per augustus 2015 en eindigt per 1 augustus 2017. Het Rijk stelt hiervoor € 16 miljoen beschikbaar.

2.2.2 Leerlingenvervoer

- Het vervoer van asielzoekerkinderen tussen opvangcentra en scholen wordt door het COA geregeld.
- Gemeenten zijn verantwoordelijk voor het eventueel noodzakelijke vervoer van en naar school van kinderen van vergunninghouders die in een gemeente wonen. De verhoogde asielinstroom vraagt om een andere organisatie van het onderwijsaanbod. Vaak worden centrale schakelklassen ingericht, met als gevolg dat de afstanden tot de school groter kunnen zijn dan gebruikelijk.
- Een aantal kinderen zal geen extra taalonderwijs meer nodig hebben, omdat ze dit al gevolgd hebben toen zij nog in een AZC verbleven. Een ander deel van de kinderen van vergunninghouders zal niet ver van de school wonen; zij komen dan niet in aanmerking voor een vervoersvoorziening van de gemeente. Kinderen die ver van de schakelklassen wonen, komen in aanmerking voor een vergoeding van de kosten van het openbaar vervoer. Daar waar het openbaar vervoer niet toereikend is, wordt het vervoer dan georganiseerd door de gemeente.
- In financiering is voorzien in paragraaf 2.4.

2.2.3 Voor- en vroegschoolse educatie (vve)

- Het Rijk en de gemeenten zien het belang van voorschoolse educatie voor peuters van asielzoekers. Voorschoolse educatie helpt hen snel Nederlands te leren waardoor de achterstand bij de start van de basisschool zo klein mogelijk gehouden kan worden. Gemeenten hebben de taak een aanbod te doen voor peuters met een risico op taalachterstand. Het Rijk stelt jaarlijks via het goab-budget financiële middelen aan de gemeenten beschikbaar. Met deze middelen kunnen de gemeenten een vve-aanbod doen aan peuters van vergunninghouders die een woning krijgen toegewezen in een gemeente. Omdat de instroom van de groep peuters naar rato van het aantal inwoners wordt verspreid over alle gemeenten zal het aantal 'nieuwe' peuters per gemeente naar verwachting vergelijkbaar zijn met voorgaande jaren.
- In financiering is voorzien in paragraaf 2.4

2.2.4 Schakel- en taalklassen

- Voor kinderen die net in Nederland aankomen en de Nederlandse taal niet spreken zijn schakel- en taalklassen nodig. Deze klassen worden gefinancierd met onderwijsfinanciering vanuit het Rijk. De (samenwerkende) gemeenten hebben een coördinerende rol ter bevordering van de organisatie en optimale afstemming van vraag en aanbod zodat er een goede infrastructuur van schakel- en taalklassen ontstaat. Daartoe kunnen zij gebruik maken van reeds bestaande overlegstructuren met schoolbesturen op gemeentelijk en regionaal niveau (LEA, REA, OOGO of RMC).
- Het Rijk borgt de kwaliteit van taal- en schakelklassen via de reguliere bekostiging (waarbinnen al aanvullend circa € 135 miljoen beschikbaar is gesteld in verband met de verhoogde instroom). De Inspectie van het Onderwijs zal toezien op de kwaliteit van het taalonderwijs en daarover

rapporteren.
- In het funderend onderwijs kunnen onderwijsinstellingen gebruik maken van bestaande reguliere en aanvullende bekostigingsregelingen. Dit is ongeacht of een leerling wel of geen vergunninghouder is. Wanneer de bestaande regelingen niet toereikend zijn, kunnen scholen gebruik maken van maatwerkfinanciering.
- Met ingang van het schooljaar 2016-2017 wordt de maatwerkfinanciering in het primair en voortgezet onderwijs door het Rijk verder geharmoniseerd. De invoering van een viertal peilmomenten - ook voor het primair onderwijs - voorziet onderwijsinstellingen in het ontvangen van een vast bedrag per kwartaal. Met deze maatregel komt er voor onderwijsinstellingen eerder geld beschikbaar.
- Om de kwaliteit van de schakel- en taalklassen te borgen en eventuele knelpunten weg te nemen in het organiseren van deze klassen, wordt een bestuurlijke overlegtafel ingericht met OCW, VNG, PO Raad en VO Raad.

2.3 Gezondheid, zorg en preventie

Gezondheidsbevordering en preventie zijn van groot belang om de gezondheid van vergunninghouders te bevorderen en eventuele gezondheidsrisico's op de korte en de langere termijn te verkleinen. Om additionele en complexe zorgvragen op de (middel)lange termijn te voorkomen is het van belang in te zetten op goede toegang en kwaliteit van zorg en preventieve maatregelen op het gebied van gezondheid en zorg. Enerzijds is de samenhang/interactie van goede zorg met huisvesting, scholing, werk en maatschappelijke participatie van belang, want een stevige maatschappelijke positie draagt ook bij aan het voorkomen van zorgvragen, en omgekeerd. Anderzijds gaat het binnen het zorgdomein om preventieve activiteiten op basis van de wet publieke gezondheid en ter voorkoming van jeugdhulp.

2.3.1 Preventie

- Er is een belangrijke taak weggelegd voor gemeenten om deze preventieve opgave dwars door de voormalige schotten binnen het sociale domein te regisseren. Gemeentelijke programma's op dat gebied bieden contactmomenten waar gezondheidsrisico's gesignaleerd kunnen worden , voorlichting gegeven wordt en passende interventies worden aangeboden. Vanwege cultuur, taal en context, zullen deze interventies specifiek voor verschillende groepen vergunninghouders worden aangeboden. Bovendien kan samenwerking met de eerstelijns curatieve zorg (zorgverzekeringswet) nuttig zijn. Waar nodig kan dan toeleiding naar zorg plaatsvinden.

2.3.2 Jeugdgezondheidszorg (JGZ)

- Vluchtelingenkinderen en -gezinnen hebben vaak een periode gekend waarin weinig tot geen aandacht was voor (preventieve) gezondheid. Er zal vanuit de JGZ een inhaalslag nodig zijn, zodat deze groepen snel in beeld zijn om verdere problemen te kunnen voorkomen. Daarom is het van fundamenteel belang dat zij snel en op tijd in beeld zijn bij de jeugdgezondheidszorg.
- Asielzoekerskinderen in de reguliere opvanglocaties krijgen in principe Jeugdgezondheidszorg (JGZ) aangeboden. Hier wordt het volledige JGZ-pakket en inhaalvaccinaties aan kinderen van 0-19 jaar aangeboden en worden alle kinderen binnen zes weken gezien door de JGZ. Het is van belang dat deze inzet op de JGZ goed en tijdig overgedragen wordt aan de JGZ in de gemeente waar een kind naar toe gaat. De JGZ in deze gemeente kan deze kinderen dan in het reguliere proces opnemen. Voor nareizende kinderen is het van belang om deze zo snel als mogelijk in beeld te krijgen bij de reguliere JGZ.
- Daarnaast dient er rekening mee te worden gehouden dat een gedeelte van de kinderen ook na plaatsing in de gemeenten extra ondersteuning nodig heeft vanuit de JGZ dan wel jeugdhulp.
- Het is van belang dat er tussen de Jeugdhulp en JGZ goede afstemming plaatsvindt. Dit om inefficiënte en dubbele zorgverlening te voorkomen.
- In financiering is voorzien in paragraaf 2.4.

2.3.3 Infectieziektebestrijding

- Op dit moment wordt iedere vreemdeling die in Nederland asiel aanvraagt - met uitzondering van asielzoekers uit Syrië - gescreend op tuberculose. Na de eerste tbc-screening krijgen asielzoekers uit hoog-risicolanden nog 4 vervolgscreeningen aangeboden. Deze zullen grotendeels plaatsvinden na instroom als vergunninghouder in de gemeente. Van belang is ook dat bij vestiging van een

vergunninghouder in de gemeenten bekend is of sprake is van aanwezigheid van infectieziekten en welke behandeling al in gang is gezet (feitelijk zoals gemeenten dit ook in het recente verleden vormgeven rondom nieuwe vergunninghouders).
- In financiering is voorzien in paragraaf 2.4.

2.3.4 Jeugdhulp
- Het uitgangspunt van de jeugdwet is dat door inzet op preventie, vroegsignalering en het tijdig bieden van passende (lichte vormen van) jeugdhulp het beroep op zwaardere vormen van jeugdhulp beperkt kan worden. Dit geldt ook voor specifieke groepen, waaronder asielzoekerkinderen. Aangezien onderzoek aantoont dat asielzoekerkinderen een verhoogde kans hebben op psychosociale problemen en een verhoogd risico op kindermishandeling is het cruciaal dat deze kinderen vroegtijdig in beeld zijn. Het rijk en gemeenten onderstrepen het belang van een outreachende aanpak, onder andere vanuit de wijkteams, ten behoeve van asielzoekerkinderen. Samenwerking met de JGZ, die immers alle kinderen ziet en inzet op preventie en vroegsignalering (ook van psychiosociale en opvoedproblematiek) kan de effectiviteit verder vergroten.
- In financiering is voorzien in paragraaf 2.4.

2.3.5 Impuls en toolkit lokale preventie
- Gezondheidsbevordering en preventie zijn van groot belang om de gezondheid van asielzoekers/vergunninghouders te bevorderen en eventuele gezondheidsrisico's op de korte en de langere termijn te verkleinen. Op korte termijn is een impuls nodig om gemeenten te helpen de lokale preventienetwerken in te richten en van instrumentarium te voorzien om zo (complexere) zorgvragen op de langere termijn te voorkomen.
- Gemeenten komen tot een lokale integrale aanpak voor de preventie ten behoeve van de gezondheid van vergunninghouders. VNG en VWS gaan samen de gemeenten hierin ondersteunen om een impuls te geven aan het maken van een lokale aanpak, wat mogelijk resulteert in financiering van individuele gemeenten. De VNG vraagt hierbij aandacht voor de tolkkosten. De minister van VWS heeft te kennen gegeven te willen wachten op een onderzoek dat voor de zomer wordt verwacht.
- VWS en VNG werken samen de preventieve opgave uit en komen binnen drie maanden met een ondersteuningsprogramma voor een outreachende aanpak gericht op signalering, voorlichting en preventie. Deze ondersteuning wordt landelijk en regionaal vormgegeven en bestaat onder andere uit het ontsluiten en ontwikkelen van instrumentarium, delen van goede voorbeelden, opleiden van professionals, voorlichting geven en een toolkit. In de uitwerking van deze aanpak komen relaties met andere domeinen terug, te denken valt aan participatie, integratie en inzet van formele en informele zorg. Naast ondersteuning van de lokale preventieve aanpak wordt ingezet op landelijke monitoring en onderzoek naar de ontwikkeling van de gezondheid van deze groep vluchtelingen en hun zorggebruik.
- Het Rijk stel hiervoor in 2016 € 3 miljoen en in 2017 € 4 miljoen beschikbaar.

2.4 Partieel effect op het gemeentefonds
- Het Rijk heeft als gevolg van de verhoogde asielinstroom in 2015 en 2016 extra middelen vrijgemaakt voor de eerstejaarsopvang van asielzoekers. Dat leidt tot extra Rijksuitgaven aan eerstejaarsopvang in de jaren 2015-2017. Die middelen zijn binnen de rijksbegrotingsystematiek overgeheveld van de homogene groep internationale samenwerking (HGIS) naar de departementale begroting van het ministerie V&J. Normaliter tellen deze middelen niet mee voor de groei van het gemeentefonds (trap op trap af systematiek). Het kabinet heeft besloten om dat in dit uitzonderlijke geval wel te doen zodat ook gemeenten als gevolg van de instroom extra middelen beschikbaar hebben. In totaal betreft dit voor de jaren 2015-2017 een bedrag van € 353 miljoen.
- Het Rijk realiseert zich dat inspanningen op gebieden van werk/integratie, zorg en onderwijs voor vergunninghouders tot extra kosten leiden voor gemeenten. Bovengenoemde middelen (€ 353 miljoen) kunnen door gemeenten worden gebruikt voor de dekking van de kosten op die posten waar dat in voorgaande paragrafen is benoemd.
- Dit partieel effect sinds Miljoenennota 2016 en voor de jaren 2016 en 2017 zal apart worden gezet en vervolgens worden uitgekeerd volgens de formule 'geld volgt vergunninghouder'. De genoemde middelen zijn vrij besteedbaar. Hierbij geldt dat een bedrag wordt uitgekeerd aan een gemeente per een in die gemeente geplaatste vergunninghouder. Een dergelijke regeling wordt zo spoedig mogelijk

uitgewerkt door de fondsbeheerders van het gemeentefonds en de VNG.

2.5 Veiligheid

- Veiligheid en het bevorderen van draagvlak is een belangrijk thema binnen het asielvraagstuk. Dit geldt voor de veiligheid om en rond plekken waar asielzoekers worden opgevangen, maar ook voor de veiligheid rondom het besluitvormingsproces bij het realiseren van nieuwe opvanglocaties. Door een cumulatie van factoren is de afgelopen tijd de vraag naar inzet van politie gestegen. De minister en de staatssecretaris van Veiligheid en Justitie, de regioburgemeesters, het college van procureurs-generaal en de korpschef nationale politie hebben in het Landelijk Overleg Veiligheid en Politie (LOVP) de maatschappelijke veiligheidssituatie en de inzet van de politie als gevolgen van de hoge toestroom van asielzoekers besproken. Alle partijen zijn het erover eens dat de toestroom van asielzoekers tot extra beroep leidt op de politie. In de driehoek bepaalt het lokaal gezag de inzet van politie en de prioriteiten en posterioriteiten. Door de politie zijn scenario's gemaakt (afname/toename asiel, afname/toename maatschappelijke onrust) die inzichtelijk maken wat de impact op de politiecapaciteit zou kunnen zijn. De leden van het LOVP vinden dat de aan de (extra) inzet van politie verbonden meerkosten - meer werk, overwerk, ICT kosten, versnelde aanbestedingen - bekostigd moeten worden. Afgesproken wordt dat de inzet met betrekking tot instroom en maatschappelijke onrust wordt gemonitord. Het vraagstuk rondom de politie-inzet zal primair op de tafel van LOVP worden uitgewerkt en geborgd.

2.6 Huisvesting en begeleiding AMV's

- In het bestuursakkoord is aangegeven dat de positie van alleenstaande minderjarige asielzoekers (AMV's) bijzondere aandacht behoeft. Er is afgesproken dat voor AMV's naast pleeggezinnen ingezet wordt op een kleinschalig opvangmodel. Nidos is verantwoordelijk voor de voogdij, huisvesting en begeleiding van AMV's, maar is voor de benodigde kleinschalige opvang mede afhankelijk van het aanbod van opvanglocaties door gemeenten. Afgesproken is dat zodra een AMV met een vergunning in een Nidos opvanglocatie in de gemeente wordt geplaatst, deze direct meetelt voor de taakstelling.
- Het rijk is verantwoordelijk voor de opvang van AMV's tot het 18de levensjaar, en dit wordt uitgevoerd door COA of Nidos. De gemeenten zijn verantwoordelijk voor vervolghuisvesting van AMV's met vergunning vanaf het 18e levensjaar, zodat er in de kleinschalige opvang weer plekken kunnen vrijkomen voor andere AMV's met vergunning. Het is de taak van Nidos om de nodige voorbereidingen voor die vervolghuisvesting te treffen en hierover tijdig gesprekken te voeren met gemeenten. Rijk en gemeenten onderkennen dat AMV's die 18 jaar worden en die na hun 17e jaar in de opvang zijn gekomen, waardoor ze relatief kort begeleiding van Nidos hebben gehad, extra aandacht en begeleiding nodig kunnen hebben. Het gaat om een beperkte groep van enkele honderden AMV's. In alle gevallen dient het Nidos zorg te dragen voor een warme overdracht naar gemeenten, zodat gemeenten vervolgens in staat worden gesteld adequaat maatwerk te leveren. De benodigde begeleiding - naar omvang en inhoud - zal immers per persoon verschillen. Er wordt een gezamenlijk protocol ontwikkeld door Nidos en VNG om de goede overdracht van deze AMV's te borgen, de benodigde informatie te delen over wie welke begeleiding nodig heeft, en gemeenten handelingsperspectief te bieden hoe begeleiding aan te bieden aan diegenen die dat nodig hebben.

2.7 Huisvesting

- In het bestuursakkoord Verhoogde Asielinstroom is door het Kabinet en gemeenten het belang van een snelle doorstroom van vergunninghouders uit de asielzoekerscentra naar huisvesting in gemeenten benadrukt. Deze snelle doorstroom is van groot belang om vergunninghouders zo snel mogelijk deel te laten uitmaken van de Nederlandse samenleving. Bovendien kan het COA zich dan richten op haar kerntaak, de opvang van asielzoekers.
- Naast de inzet van reguliere huisvestingsmogelijkheden zijn er afspraken gemaakt over maatregelen die deze doorstroom moeten bevorderen en versnellen: het gemeentelijk versnellingsarrangement (GVA), de subsidieregeling huisvestingsvoorziening en de introductie van een financiële verrekensystematiek.
- In het bestuursakkoord is afgesproken om op de Landelijke Regietafel Verhoogde Asielinstroom de voortgang en de uitvoering van de afspraken omtrent de huisvestingstaakstelling en opvanglocaties

te monitoren. Op basis van de informatie vanuit onder meer de regionale regietafels, het Platform Opnieuw Thuis en het OTAV bespreekt de landelijke regietafel van 12 mei a.s. de stand van zaken met het oog op de evaluatie van de in het bestuursakkoord geïntroduceerde maatregelen.

3 Ondertekening

De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties dr. R.H.A. Plasterk	De voorzitter van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten J.H.C. van Zanen
De minister van Veiligheid en Justitie G.A. van der Steur	De commissie voorzitter van de VNG commissie Financiën G.C.F.M. Depla
De minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid L.F. Asscher	
De staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap S. Dekker	
De staatssecretaris van Financiën E.D. Wiebes	
De staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport M.J. van Rijn	